Leto LXV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v soboto, dne 25. septembra 1937 | Štev. 220 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ob novem zadružnem zakonu

Novi zadružni zakon je stopil v veljavo. S tem je našemu zadružništvu izpolnjena dolgoletna želja in sta dobila svoj zaključek prizadevanje in delo zadružnih organizacij, ki so vložile mnogo truda in žrtev, da je prišlo do novega zadružnega zakona.

Ena izmed glavnih nalog v letu 1919 ustanovljene Glavne zadružne zveze je bila pospešitev poenotenja naše zadružne zakonodaje. Ta je bilo dosedaj zelo pestra, nič manj kot 6 raznih zakonov je bilo v veljavi na raznih teritorijih naše države. Zadružništvo je takoj uvidelo potrebo enotnega zadružnega zakona, ker se je zavedalo, da bo le enoten zakon mogel ščititi njegove interese in je Glavna zadružna zveza že v prvih letih svojega obstoja imela priliko obravnavati razne načrte zadružnega zakona.

Vendar je bila od načrtov pa do uresničenja ter do končne uzakonitve zadružnega zakona zelo dolga pot. Danes je že težko ugotoviti, koliko je bilo raznih načrtov, ki jih je izdelala Glavna zadružna zveza ali pa posamezne zadružne organizacije. Poleg tega pa je večje število načrtov zadružnega zakona tekom let izdelalo tudi kmetijsko ministrstvo samo, v čigar delokrog zadružni zakon spada. Vsi ti načrti so se prerešetavali v dolgih več ali manj živahnih debatah, in mnogokrat je padel v pozabljenje načrt, o katerem se je zdelo, da je že tik pred uresničenjem.

Vsa množica raznih načrtov in vse dolge debate ter razprave, ki so imele za predmet en ali drugi projekt, dokazujejo, kakšno važnost je zadružništvo polagalo na novi enotni zadružni zakon, in kolikega pomena je tak zakon za celokupno gospodarstvo. Glede nobenega načrta ni prišlo do enodušnosti, če je bilo zadružništvo edino, je prišel kak zunanji faktor, ki s predloženim načrtom ni soglašal ter je bil rezultat padec v vodo.

Tudi načrt, ki je bil sedaj uzakonjen in, ki kot zakon stopa v veljavo, ni našel med prizadetimi enotnega odziva. Tak kakor je, je plod kompromisa raznih stališč v zadružništvu samem, ozirati pa se je moral tudi na interese ostalega gospodarstva. Da je temu tako, se ne smemo čuditi. Zadružništvo v državi nima popolnoma identičnih interesov in ne istega gledanja na svoje potrebe. Razvoj zadružništva v raznih krajih naše države je bil različen, kakor so bile različne gospodarske prilike, ki so ta razvoj narekovale ter pravni predpogoji, ki so zadružno gibanje urejevali.

Novi zadružni zakon v marsičem ne odgovarja željam slovenskih zadrugarjev. Prinesel je nekatere spremembe, glede katerih nismo prepričani, da so v interesu zadružništva nujno potrebne. Mislimo pri tem na določbe o organizaciji zadružništva. So pa zopet druge določbe, ki jih zakon na novo uvaja in glede katerih je treba priznati, da so dobre, kot na primer, stroga ločitev kreditnega poslovanja od blagovnega. Dosedanji naš zakon je bil v nekaterih točkah premalo določen, tako da so bile mogoče razne zlorabe, katere bodo, kot pričakujemo, po novem zakonu nemogoče. Tako skoraj ni bilo v zadnjem času vrste gospodarskega udejstvovanja, za katero ne bi bila uporabljena oblika zadruge in so bila v tej obliki osnovana popolnoma samostojna podjetja, da je avstrijski zakon izrecno predvideval zadrugo le kot nekako dopolnilo gospodarskega udejstvovanja njenih članov. Na izključno poslovanje s člani, ki edino odgovarja gospodarskemu bistvu zadruge, polaga novi zadružni zakon močan poudarek, dočim je prejšnji tako poslovanje le bolj molče predpostavljal.

Zadruge, čijih pravila ne odgovarjajo novemu zadružnemu zakonu, se bodo morale tekom dveh let novim določbam prilagoditi ali pa likvidirati. S tem so prizadete predvsem tiste zadruge, ki so dosedaj po krivici obstojale v zadružni obliki, ker so bile po svojem bistvu čisto navadna pridobitna podjetja. Sedaj se bodo morale take zadruge pretvoriti v družbe z omejeno zavezo ali pa v delniške družbe, katera oblika bo bolj odgovarjala njihovemu gospodarskemu značaju. V primeri s celokupnim številom obstoječih zadrug je seveda število takih zadrug le neznatno.

Ko sedaj preneha veljati stari zadružni zakon iz leta 1873, je umestno, da mu posvetimo par besed. Vzakonjen je bil v časih, ko je postal močnejši dvom v pravilnost in opravičenost gospodarskega liberalizma in so se pojavila v prvih skromnih začetkih že razna socialno politična gibanja. Med temi je bilo tudi zadružno gibanje, ki je hotelo na podlagi samopomoči izboljšati gospodarski položaj kmetov, obrtnikov in delavcev. Zadružni zakon je skromnim početkom tega gibanja dal pravni okvir, kot tak je bil znak dobe, v kateri je nastal. Država je z njim normirala le pravne odnose med člani in zadrugo, prisvajala si pa ni na nje nikake ingerence, kajti vsako vmešavanje države v gospodarstvo je bilo proti načelom gospodarskega liberalizma. Novi zakon se v tem od starega bistveno razlikuje, v njem ne najdemo samo striktnih predpisov glede organiziranja zadrug, obvezno članstvo v zadružnih zvezah, ampak tudi prav določne smernice glede poslovanja, n. pr. nalaganje denarja zadružnih zvez v prvi vrsti pri državnih denarnih zavodih.

Dosedanji zakon ni bil slab, saj je nad 60 let služil kot podlaga zadružnega gibanja. V določbah, ki normirajo medsebojne odnose članov do zadruge ter pravice in dolžnosti članstva je bil komaj potreben izpolnitev, razen pri določbah glede uveljavljanja jamstva pri zadrugah z neomejeno zavezo. Bil je dober že zaradi tega, ker je bil stalen, zaradi tega siguren, lastnost, ki jo moramo dandanes žal mnogokrat pogrešati pri novih zakonih.

Želimo, da bi novi zadružni zakon bil v tem oziru pravi naslednik starega, potem bo gotovo našemu zadružništvu mnogo koristil, zlasti pa pomagal izčiščenju zadružništva in zmagi pravih zadružnih načel.

Ne moremo pa ob tej za naše zadružništvo pomembni priliki molče mimo dejstva, da se velik del našega zadružništva, t. j. skoraj celokupno kreditno zadružništvo, ki je bilo pred leti naš ponos, nahaja v stanju, ki pomenja smrtni boj. Nevarnost je sicer, da bomo imeli lep zadružni zakon, ne bomo pa imeli zadružništva. Ni torej dovolj, da smo po tolikem času dobili enotni zadružni zakon, treba je še ustvariti predpogoje, da bo zadružništvo na podlagi tega zakona moglo vršiti svojo nalogo tako, kakor jo je vršilo prej, preden je prišla nanj katastrofa v obliki zadnje gospodarske krize.

Kitajska je na razpolago:

Japonska jo hoče zavzeti z orožjem, kominterna s komunizmom

Tajna pogodba med Kitajsko in Rusijo

Šangaj, 24. septembra. TG. »United Press« poroča, kakor pravi iz verodostojnega vira, da je bila v avgustu med sovjetsko Rusijo in Kitajsko sklenjena tajna zavezniška napadalna in obrambna pogodba, ki jo je potrdil maršal Čangkajšek. Pogodba je bila prvotno podpisana od sovjetskega vojaškega odposl. v Nankingu gen. Levina ter od zastopnika kitajske komunistične stranke Čovenlaja. Tajna pogodba obsega pet poglavij, ki so razdeljena v 28 členov. Kratka vsebina pogodbe je sledeča:

1. Kitajska in sovjetska vlada bosta organizirali skupni obrambni odbor, ki bo imel svoj sedež v Alanbatorju, prestolnici Zunanje Mongolije.

2. Kitajska in sovjetska vlada se bosta vzajemno trudili, da vmešata tudi druge velesile v japonsko-kitajski spor. Japonske čete je treba oslabiti na ta način, da se fronte čim dalje raztegnejo in čim bolj oddaljijo od obale. Na drugi strani je treba Japonsko na znotraj razkrojiti s pomočjo propagande Kominterne. Proti Japoncem se začne četaška vojna.

3. Rovjetska Rusija se obveže, da bo stavila kitajski vladi na razpolago vojaške strokovnjake, prostovoljce in orožje. Glede orožja in municije veljajo zaenkrat naslednje obveznosti: 362 bombnih letal, 100 protiletalskih topov, 300 raznih topov, 120.000 topovskih krogel, 150.000 pušk, 60 milijonov puškinih magacinov, 100 tankov, 1.500 oklopnih avtomobilov, 1.500 oklopnih vlačilcev (traktorjev), 2.500 motornih koles, 5.000 konj, 2.000 železniških vozov.

4. Kitajska vlada dovoljuje kitajski komunistični stranki svobodno delovanje po vsej Kitajski. Kitajska vlada daje sovjetski vladi polno svobodo za vsako delovanje po Zunanji Mongoliji, Sinkjanu (kitajskem Turkestanu). Kitajska dovoljuje sovjetski Rusiji, da gradi železnice po Zunanji Mongoliji, Sinkjangu, po pokrajini Kansu.

5. Obe vladi si bosta prizadevali, da iz Kitajske odstranita vpliv vsake druge velesile, izvzemši sovjetske Rusije.

Kitajska poročila

Na severnem bojišču so japonske čete danes dopoldne zasedle mesto Paotingfu, v katero so vkorakale skozi severna in vzhodna vrata. Kitajci so zbežali skozi južna vrata. Paotingfu leži 145 km južno od Peipinga na železnici Peiping—Hankov. Nekaj ur pozneje so Japonci zasedli tudi mesto Cangčev, ki leži 100 km južno od Tjencina na progi Tjencin—Pukov. S tem so Japonci zaenkrat zdrobili kitajsko obrambno črto, na katero so Kitajci stavili toliko upanja. Desno krilo japonske severne vojske, ki prodira ob železnici Peiping—Suijuan proti zapadu v vodoravni črti, je prodrlo v Suijuan (notranjo Mongolijo) in zasedlo mesto Pintičuan. Popoldne so v mesto vkorakale tudi Japoncem prijazne mongolske čete.

Pri šangajski fronti so neprestani nalivi in se boji pri Lotječneu le počasi razvijajo.

Japonska poročila

Tokio, 24. septembra. b. Snoči so Japonci nepričakovano zavzeli Paotingfu, glavno mesto pokrajine Hopej. S tem je padlo glavno oporišče severne kitajske armade. Borba je bila izredno huda. Japonci so se morali večkrat vrniti pod najhujšim ognjem kitajskih strojnic ter so utrpeli ogromne izgube. Mesto je precej poškodovano, ker je japonsko topništvo pripravilo vojno področje z obstreljevanjem težkih topov. Večina prebivalstva je mesto pred zasedbo po Japoncih zapustila.

V Ameriki nevoljni zaradi japonskega bombardiranja

Newyork, 24. septembra. AA. (Havas). Razburjenje, ki se je polastilo javnega mnenja v Zedinjenih državah zaradi bombardiranja Nankinga in Kantona, se zrcali tudi v današnjih jutranjikih. »Newyork Times« ostro obsoja te napade in pravi:

Te politike ni mogoče razumeti. Vsaka bomba, ki jo vržejo japonska letala, zadene hkratu tudi prijateljske stike med zapadnimi narodi in Japonsko. »Herald Tribune« piše v tej zvezi o politiki zunanjega ministra Hulla in posveča svoja izvajanja zlasti ameriški politiki do Japonske med leti 1925 in 1935. Zaradi teh barbarskih napadov Japonske ni mogoče več šteti med civilizirane narode.

Od pohoda na Rim l. 1922

Mussolini odšel drugič v inozemstvo

Po sporazumu dveh — sporazum štirih?

Rim, 24. septembra, AA. (Havas). Mussolini bo odpotoval v München opoldne s posebnim vlakom, ki je sestavljen iz 11 vagonov.

Rim, 24. septembra. b. Točno ob 12.20 je odbrzel posebni vlak z **Mussolinijem, Cianom, Staraceom in Alfierijem v Nemčijo.** Ves vlak se blesti **od jekla, s katerim je zlasti bogato oklopljen Mussolinijev vagon, ki bo nudil šefu italijanske vlade varno zavetišče ves čas njegovega potovanja do nemške meje.** Posebni vlak je odbrzel s postaje Termini ob zvokih godbe in ob velikih manifestacijah fašistov, ki so se že na vse zgodaj zbrali povsod tam, kjer se je vozil Mussolini. Ob 11. dopoldne so pričele prihajati godbe, oddelki fašistov z zastavami, predstavniki vojske,. ministri, direktorji stranke, višji državni uradniki, nemška kolonija in oddelek Hitlerjeve mladine v uniformah. Ko je Mussolini prispel, so mu izkazali vojaško čast. Mussolini se je nekaj časa razgovarjal z ministri in višjimi državnimi uradniki, nakar se je poslovil. Takoj nato je posebni vlak oddrdral proti Firenci, kjer bo prvi postanek. Vlak se bo ustavil nato šele v Bologni ter nato odvozil po brennerski progi do avstrijske meje, kjer se bodo vse formalnosti izvršile v najkrajšem času. Za fašiste v Rimu in ob vsej železniški progi v severni Italiji je bil današnji dan praznik. Vsi delodajalci so jih morali oprostiti od dela.

Za svetovni mir

Po poročilih iz Berlina bo Mussolinijev obisk v Nemčiji velika manifestacija za mir. Mussolini in Hitler bosta v svojih govorih na stadionu svečano ponudila mir zapadnim državam ter poudarila, da sta Nemčija in Italija pripravljeni storiti vse, da se ohrani mir v Evropi. Mussolini vrača s sedanjim svojim obiskom v Nemčiji obisk kanclerja Hitlerja, ki je leta 1934 obiskal Italijo in se sestal z Mussolinijem v Straa in Benetkah. Od fašističnega pohoda na Rim leta 1922, je šel Mussolini samo enkrat v inozemstvo leta 1924, ko so se vodila pogajanja za sklenitev lokarnskega sporazuma. Tedaj je ostal v Locarnu dva dni. Italijanski listi poudarjajo sorodnost revolucionarnih pokretov v Nemčiji in Italiji ter trdijo, da se bodo po govorih Mussolinija in Hitlerja na stadionu **nadaljevala posvetovanja v lovski koči generala Göringa. Tam bosta poleg Mussolinija in Hitlerja navzočna še italijanski zunanji minister grof Ciano in nemški zunanji minister von Neurath. Vsi nemški in italijanski listi bodo poudarjali miroljubnost tega sestanka. Sestanek Mussolinija in Hitlerja pomenja** važen dogodek za bodočnost Evrope, ker protagonisti tega sestanka težijo za mirom in pravico, pri čemer ne bo nihče izključen, ker se tako Nemčija kakor tudi Italija zavedata, **da sporazum dveh ne pomeni nič ter bo potreben sporazum štirih velesil.**

„Os Rim — Berlin je stvarna"

Berlin, 23. septembra, AA. (Havas). V zvezi z Mussolinijevim odhodom v Nemčijo je nemški poslanik v Rimu v. Hassl dal izjavo, v kateri pravi, da je os med Berlinom in Rimom stvarnost v popolnem smislu besede. To dokazuje okolnost, da jo morajo pri vsakem političnem razgovoru omeniti. Stvarnost te osi je pa tudi v tem, da sta nemški in italijanski narod sedaj združena z istim političnim konceptom in izpostavljena enakim političnim nevarnostim. Oba naroda prešinja zato ista volja. Pripravljena sta nadaljevati svojo pot drug poleg drugega in braniti svoj ideal in svoje mesto pod soncem.

Vlak s telefonom

Firenze, 24. septembra. AA. (Stefani) Posebni vlak, s katerim potuje Mussolini s svojim spremstvom, je prispel v Firenzo ob 16.20. Od Rima do Firenze se ni vlak nikjer ustavil, čeprav so bile na vseh vmesnih postajah zbrane velike množice, ki so pozdravljale duceja z rimskim pozdravom. V Firenzi je vlak postal samo dve minuti. Med vožnjo se je Mussolini mudil v vozu, ki je preurejen v pisarno. Od časa do časa je pogledal skozi okno in zlasti na postajah odzdravljal množicam. Električni vlak je sestavljen iz petih vagonov za Mussolinija in pa njegove spremljevalce, v enem vozu je restavracija, v enem pa prtljaga Med posameznimi vozovi je napeljana telefonska zveza, vlak pa ima tudi svojo radijsko postajo, ki je s prestolnico v stalni zvezi. Vrhu tega imajo v vlaku posebne telefonske naprave, s katerimi se morejo na posameznih postajah hitro zvezati z vsemi mesti v Italiji.

Boji v španskih gorah

Ženske na fronti

Santander, 24. septembra. AA. (Havas.) Prodiranje nacionalističnih kolon na vzhodnem delu asturijskega bojišča so precej ovirali snežni zameti zadnjih dni. Navzlic temu so pa mogle s precejšnjimi žrtvami in z največjimi težkočami zavzeti vrhove Sierre de Busta Sermin. S teh vrhov obvladajo sedaj nacionalistične kolone Cavadongo. Nacionalistične kolone so se približale tudi cesti v Guerra Gangas, vendar je cesta zaradi slabega vremena in deževja tako slaba, da ovira vsako nadaljno prodiranje. Nasprotne čete se tod hrabro branijo in je treba vsako ped zemlje in vsako utrjeno mesto zavzeti šele po močnem obstreljevanju. Na ta način so pri Onisu padla tudi poslopja velike umetniške vrednosti. Zaradi neprestanega deževja in snega je reka Suerra močno narasla in je vodovje uničilo vse jezove. Reka je delno poplavila več naselbin. Boji so pa navzlic temu zelo hudi.

V pokrajini Penalanije so sovražne čete izvedle več napadov, vendar so jih nacionalisti odbili. Nacionalistične kolone prodirajo po dolini reke Torine, proti Carmenasu. Vas Vergo Serverro obstreljujejo s topovskim ognjem z vseh strani Del vasi je že v plamenih in jo bo moral sovražnik vsak hip zapustiti. Verjetno je, da bo sovražnik tudi ta kraj kakor vse druge, ki jih je moral zapustiti, razdejal z dinamitom.

Na asturijskem bojišču so kraji, ki jih zavzemajo nacionalisti, večinoma razdejani. V sovražnih vrstah se na tem odseku bore v precejšnjem številu tudi ženske, ki so zelo hrabre. Včeraj je nacionalistični oddelek ujel pri Pedrosi tri oborožene ženske.

General Valera ranjen

Madrid, 24. sept. AA. Havas: Ladje rdečih so pet polnih ur obstreljevale tovarne orožja v Toledu. Zažganih je bilo več hiš.

Ob priliki obstreljevanja rdečega topništva na Sierri je bil ranjen general Valera, poveljnik belih čet na madridskem bojišču. General Valera je dobil tri rane, izmed katerih je ena, v prsa, zelo nevarna.

„Čiščenje" tudi v Španiji

Saint Jean de Luz, 24. septembra. AA. (DNB) Po poročilih iz Valencije je redarstvo prijelo zadnje dni nad 200 oseb, čaš da so pripravljale zaroto zoper marksistične oblastnike v Valenciji. - Med njimi so tudi uradniki raznih ministrstev in celo častniki. V Valenciji so odredili obsežne varnostne ukrepe, navzlic temu se pa boje, da se bo gibanje zoper valencijsko vlado še bolj razširilo.

Angleži pomirjeni

London, 24. septembra. AA (Havas.) »Yorkshire Post«, ki je glasilo angleškega zunanjega ministra Edena, smatra, da je italijanska vlada zavzela do sedanjih perečih vprašanj naslednje stališče:

Velika Britanija sme biti z napredkom pogajanj med Francijo in Italijo, ki so se vodili v Ženevi, zadovoljna. Italijanski odposlanec Bova-Scopa, je dal ministru Delbosu o treh vprašanjih izjave, ki jih je nato vnovič potrdil v Rimu grof Ciano na sestanku z angleškim odpravnikom. Te izjave se nanašaje na naslednja vprašanja:

1. Italija predlaga s svoje strani, da v Španijo ne bo več poslala prostovoljcev;

2. Italija ukine nadzorstvo nad Balearskimi otoki, in

3. italijanski vojaki, ki se sedaj nahajajo v Španiji, ne bodo tamkaj ostali za nedoločen čas.

Tu smatrajo, da je pristop Italije k nyonskim sklepom pospešil razčiščenje glavnega pomorskega vprašanja, ki ni v zvezi s španskim spopadom. Tu poudarjajo tudi to, da bi Italija omogočila novo pogodbo med Londonom in Rimom, če iz Španije odstrani svoje čete. Na ta način bi se pospešila rešitev mednarodnega vprašanja, ki je nastalo s tujimi prostovoljci v Španiji.

Sin generala Müllerja išče očeta

Brod, 24. sept. b. Danes so časopisi objavili senzacionalno vest iz Pariza o izginotju generala Müllerja, naslednika generala Kutjepova. Družina generala Müllerja se je po revoluciji naselila v Parizu in njegov sin **Kostja** je bil zaposlen pri francoskem industrijskem podjetju **»Ditade«**, ki gradi v Slavonskem Brodu tovarno za impregniranje lesa. Ko se je pričela pred par meseci gradnja te tovarne, je bil Kostja Müller poslan v Slavonski Brod, da nadzoruje zgraditev proge, ki se trasira od tovarne do savske obale, kjer bo pristanišče. Ko je Kostja Müller zvedel iz časopisov za tragično usodo svojega očeta, ga je silno potrlo. Takoj se je odpeljal v Belgrad ter prosil za potni list, nakar se bo odpeljal v Pariz ter bo skušal najti svojega očeta.

Dunajska vremenska napoved: Manj oblačno. V nedeljo bržkone že lepo vreme.

Zagrebška vremenska napoved: Nestalno in hladno, prihodnje dni pa je pričakovati zboljšanja in deževati bo prenehalo.

„Boji" na Kolpi se razvijajo

Nj. Vel. knez-namestnik Pavle obiskal manevre

Novo mesto, 24. septembra.

Po trodnevnih operacijah se severna IV. armada in južna II. armada nahajata tesno druga ob drugi, tako da se lahko pričakuje od 24. do 25. septembra odločilni napad. IV. armada severne vojske je sestavljena iz dravske divizije in planinske brigade ter konjeniške brigade. Nahaja se med rekama Kolpo in Krko. Svoje postojanke pa je utrdila na Mirni gori, Škrebcu in Oklinku. II. armada južne vojske je sestavljena iz savske in vrbaske divizije ter I. planinskega oddelka. V teku današnjega dne napada severna armada na svojem desnem krilu in hoče pregnati južno vojsko na severozahodu. Od 7 zjutraj je južna armada začela napadati na celi fronti. Napad je trajal do 4 popoldne. Savska divizija v južni armadi si je osvojila Gaj, koto 765, ter se približala hribu Oklinku. Vrbaska divizija se je s svojimi enotami približala 300 do 400 m postojankam severne armade v bližini Škrebca in Peščenika. Planinski oddelek južne armade je pravtako začel napadati zjutraj ob 7. Desno krilo severne armade, v katerem se bori planinska brigada, je namreč napravilo izredno močen protinapad, ki je uspel tako, da so se morale čete južne vojske umakniti na črto Semič-Vinska gora, koto 648, dočim so ostale druge postojanke na Klecu. Sredgora je zanje izgubljena. Ker tudi še v teku današnjega dne niso mogle poseči v borbo vse čete južne armade, je poveljnik južne armade odločil, da bo šele v soboto zjutraj z vsemi svojimi silami začel odločilno bitko.

Severna armada je pravzaprav v obrambnih položajih, kakor načrt tudi določa. Okrog poldne so napadi čet južne armade postali na levem krilu tako močni, da so se čete na desnem krilu in v sredini morale nekoliko umakniti. Da bi olajšal položaj svojih čet na levem krilu, je dal poveljnik povelje planiški brigadi za napad in skušal s tem zaščititi čete proti predgorju na Zajčjem vrhu in Klecu. Protinapad proti Zajčjem vrhu je dobro uspel in čete južne vojske so se morale umakniti na koto 648. Obdržale pa so Semič v svojih rokah.

Kljub dežju — kakor v pravi vojni

Na obeh straneh so se bile ljute borbe in spoprijemale so se posamezne enote v prednjih črtah. Požrtvovalnost vojaštva je bila kljub slabemu vremenu izredna. Večina enot v prednjih položajih ni spala skoraj vso noč in kljub neprespani noči so se na obeh straneh bojevali in borbe so bile združene s skrajnimi napori in žrtvami. Uspešno je podprla vojaštvo dobra prehrana in dobra voda. V teku današnjega dne je prav posebno težko nalogo dobilo tudi letalstvo, ki je radi nizkih oblakov in silnega dežja moralo letati nizko, da so letalci lahko pregledali ozemlje in proučili položaje posameznih enot nasprotnika. Boji v zraku so se odigravali v majhnih višinah, tako da je prebivalstvo skoraj v vsem maneverskem okrožju moglo zasledovati zanimive prizore pri kratkem boju v zraku.

Težko nalogo so danes dobile pionirske čete, ki bi sicer ne imele posla, če bi bilo lepo vreme. Zdaj pa je dež razmočil ceste in radi številnih težkih tovornih in prometnih vozil so na nekaterih mestih popustile.

Vsi na manevrih se tolažijo z dežjem, češ da je taka vremenska ovira mogoča tudi v vojski in je prav, da se na take razmere navadimo. Tako so se danes mogli tolažiti tudi vsi, ki so sodelovali na manevrih. Deževno vreme vse te dni morda edinole časnikarje ni prizadelo. Brzeli smo okrog, kakor da se nas vremenske razmere ne tičejo. Današnji dan pa je tudi nam pokazala višja sila — pa kaj bom pravil, raje bom opisal dogodke po vrsti.

Sredi bojnega meteža

Zjutraj smo se odpeljali proti Gorjancem, da si ogledamo spopade južne in severne vojske. Na južnih obronkih Gorjancev, in sicer na pobočju Kišinega brda in Oklinka smo si ogledali položaje posameznih enot, potem pa smo zavili z avtomobilom mimo vasi Jugorje in nato naprej skozi vas Dule, potem pa po gorski poti naprej proti vasi Drage. V začetku je naš avtomobil še nekako zmagoval strmo pot in naš junaški kaplar, ki nas je skozi pet dni vozil z avtomobilom okrog, nas je korajžno zapeljal na ozko pot. Skoraj na sredi poti pa smo ugotovili, in tudi on se je pridružil našemu mnenju, da je boljše, če iz previdnosti izstopimo iz avtomobila in gremo peš na vrh. Šli smo peš naprej ter zašli med bojno vrsto južne vojske. Nihče ne bi mislil, da se je na prav majhnem prostoru okrog nas zbralo moštvo celega 36. pešpolka. Polk se je tako dobro skril, da smo le tu in tam našli dva do tri može, ki so z nabitimi puškami prežali proti severu. Mimo podružnice Sv. Marije smo zavili na nekoliko večji grič nad vasjo Drage. Neprestano so nad nami regljale strojnice in pokale puške. Na majhnem griču, proti kateremu smo šli, je pokalo, da je bilo veselje. Vas Draga, ki leži v strmi soteski, je bila nekako v sredi ognja obeh nasprotnih strank. Morda še nikdar nismo čuli tako izredne igre odmeva, kakor prav tu med strmimi pobočji teh gričev. En sam strel iz puške je našel pet —, celo šest — in sedemkratni odmev. Človek bi mislil, da grmijo topovi, pa poči le strel iz puške. Za vsakim grmom in vsakim drevesom je stal strelec in moštvo je gledalo na nasprotno pobočje; če se je tam le premaknila senca, že se je slišalo regljanje dveh, treh strojnic. Na gričku sta bili dve četi strelcev razvrščeni tako, da jih skoro nihče ne bi mogel opaziti. Videli smo tudi baterijo konjeniškega diviziona. Poveljnik baterije je s posebnim periskopom opazoval nasprotno pobočje, in prav v trenutku, ko smo se zbrali okrog njega, je povedal, da je na nasprotnem bregu zagledal opazovalnico severne vojske.

Takoj je po telefonu zaukazal svoji bateriji, ki je stala 3 km za grmičjem, naj strelja. Po telefonu je zapovedal prvemu, drugemu, tretjemu in četrtemu topu: »Ogenj!«. Kakor odmev na njegovo povelje se je v desetih sekundah začulo grmenje iz štirih topov. Medtem so začela letala južne armade prav živahno krožiti nad našimi glavami. Opazili smo najprej dve eskadrilji, ki sta zelo nizko pod oblaki leteli proti severu in izginili v megli nad Gorjanci. Takoj za njimi pa je priletelo nekaj izvidniških letal severne armade. Nizko so letela in videli smo, kako se opazovalci sklanjajo iz letal in proučujejo položaje sovražnika pod seboj. Zaverovani v letala, smo naenkrat čuli, kako so se približali trije lovci južne armade in se hitro spustili nad izvidniška letala in jih naskočili. Kakor hitro so izvidniška letala opazila sovražnika, so se spustila v beg — v višino. Lovci jih niso hoteli loviti v megli in so se vrnili.

Obšli smo še nekaj postojank pehote in opazili, da prebivalstvo z velikim navdušenjem sodeluje pri manevrih. Če ne morejo drugače, pa prinašajo brhke Belokranjice vojakom cigaret, sadja, slivovke in še ne preveč drago. Odtod smo šli peš do Suhorja, našega avtomobila pa še ni bilo. Po dolgem čakanju smo zvedeli, da je obtičal v blatu in da je vprašanje, če ga bomo dobili pravočasno, čeprav se nam mudi na razgledni grič pri Radatovičih.

Dolgi pohodi, vojaki ob mrzli hrani

V Suhorju smo zavili v gostilno in naleteli pri mizi na štiri rezerviste. Spustimo se v razgovor in izvemo, da so iz Varaždina. 15. septembra so se javili svoji vojaški oblasti, nato pa so se odpeljali čez Čakovec v Ljubljano in od tam v Črnomelj, kamor so prispeli 20. t. m., nakar so odpotovali v Vinico, kamor so prispeli 22. t. m. Iz Vinice so odšli do vasi Briljišče pri Karlovcu ter napravili ta dan po stranskih poteh skupaj 40 km. To je bilo zanje res naporno, saj so hodili skoraj 14 ur. Naslednji dan pa so se pomaknili še do Metlike in odtod naprej do Suhorja. Danes po odredbi poveljnika južne armade moštvo ni dobilo tople hrane, to pa radi tega, da izkusijo, kako je v vojski, če včasih iz zaledja ni mogoče dobiti v prednje linije potrebne hrane. Vojaki so na povelje načeli svojo železno rezervo, ki so jo dobili pred odhodom na manevre v vojašnicah, in sicer konzerve z golažem in dve tablici prepečenca. Naš avtobus je prispel, vendar ni bil več za rabo. Na strmini, s katere se je vrnil, sta mu odletela v zobčastem kolesju dva zoba.

Knez-namestnik med vojaki in ljudstvom

Odpeljalo se je le nekaj tovarišev, ki so odšli na opazovalni grič pri Radatovičih, kamor je dospel ob 10 dopoldne Nj. Vel. knez namestnik Pavle. Prisrčno so ga pozdravili vojni minister, general Marič, vodja manevrov in vsa tuja vojaška odposlanstva in vojaški atašeji. Knez namestnik se je z vsemi prijazno razgovarjal. V bližini, kjer so stali odlični gostje, pa se je nabrala gruča okoličanov, ki so z zanimanjem opazovali razvoj bitke. Zanimal jih je zlasti velik balon, ki ga je spustila v zrak južna armada. Knez namestnik je stopil med prebivalstvo in se prisrčno razgovarjal s posamezniki. Zanimala ga je letina in stanje vinogradov. Ljudje so bil navdušeni nad ljubeznivim knezom in brez strahu so mu pripovedovali svoje težave in se pritoževali nad večnim dežjem, ki je uničil poljske pridelke in zelo škoduje vinogradom.

Okrog pol 12 se je knez namestnik odpeljal.

Letala in orli nad Novim mestom

Ves ta čas smo sedeli v gostilni v Suhorju ter se jezili nad avtomobilom in vremenom, ki je preprečilo, da nismo mogli prisostvovati tem lepim prizorom na opazovalnem griču. Odpeljali smo se s šepajočim avtomobilom v Novo mesto v upanju, da bomo vsaj popoldne mogli obiskati planinsko brigado, ki je v junaškem zaletu potisnila južno armado z njenih postojank. Hitro smo pokosili v Novem mestu in izvedeli, da je danes priletelo semkaj pet izvidniških letal južne armade. Zanimivo je bilo, da so se istočasno z letali pojavili tudi trije planinski orli, ki so prileteli z Gorjancev in so pravtako krožili nad mestom kakor letala. Imeli smo vtis, da kroži nad mestom osem letal. Letala so odletela, orli pa so še dalje krožili nad mestom.

Ob pol 2 smo se odpeljali iz Novega mesta na popravljenem avtomobilu skozi Šmihel in dalje proti Planini. Vendar smo morali v bližini Semiča v strmem klancu zopet izstopiti. Poskušali smo riniti avtomobil v klanec, vendar ni šlo. Tako se nam je zopet podrl načrt, da bi si ogledali planinsko brigado in smo se žalostni odpeljali proti Semiču, kjer smo ujeli vlak, ki nas je odpeljal v Novo mesto.

Danes zvečer ob pol 8 je bil izvršen od letalcev južne armade nočni napad na Novo mesto. V obrambo Novega mesta je nastopila protiletalska baterija, postavljena na gričih v okolici in pet močnih reflektorjev. Tej nočni bitki je prisostvovalo veliko število vojnih atašejev in vojaških odposlancev.

★

Soteska pri Novem mestu, 24. sept. AA. Danes popoldne je Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle blagovolil sprejeti v posebni avdienci v dvorcu v Soteski pri Novem mestu predstojnike tujih vojaških odposlanstev, ki prisostvujejo vajam jugoslovanske vojske ob Kolpi. Načelnika glavnega štaba francoske vojske generala Gamelina, ki vodi francosko vojaško odposlanstvo, je Nj. kr. Vis. knez namestnik blagovolil med sprejemom odlikovati z redom Karagjorgjeve zvezde 2. stopnje.

Protiplinska razstava

Novo mesto, 24. septembra.

Danes ob 18. so si ogledali vsi delegati, ki prisostvujejo manevrom, tudi protiplinsko razstavo na novomeškem kolodvoru. Razstavo je organizirala kraljevska banska uprava. Navzoč je bil tudi g. ban dr. Marko Natlačen. Vsi gg. delegati inozemskih misij so se zelo pohvalno izrazili o tej vzorni razstavi ter pozorno sledili vodstvu, ki ga je prevzel g. ing. Bedrač.

Nocoj ob 8. bo plinski napad, v katerem bo nastopilo nad 300 ljudi.

Predsednik vlade v manevrskem ozemlju

Zagreb, 24. sept. Z nocojšnjim brzovlakom se je pripeljal v Zagreb predsednik vlade in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinović, ki se je odpeljal preko Karlovca naprej na maneversko ozemlje, da prisostvuje glavnim borbam naše vojske.

I. kongres sladkovodnega ribarstva

Belgrad, 24. septembra. AA. Dne 3. oktobra bo v Novem Sadu prvi kongres sladkovodnega ribarstva. Na kongresu bodo proučevali vprašanja propagande sladkovodnega ribarstva in prodajo teh naših rib na tujih trgih. Razen tega bodo naši znani strokovnjaki imeli večje število strokovnih predavanj o sladkovodnem ribarstvu. Kongresa se udeleže ribarske zadruge in strokovnjaki, ki poučujejo sladkovodno ribarstvo.

Menjavanje denarja na mejah

Belgrad, 24. septembra. AA. Finančni minister je na predlog glavnega ravnateljstva državnih železnic izdal sklep, da smejo pooblaščene obmejne menjalnice izjemoma in ne glede na člen prvi odst. 3. pravilnika o ureditvi deviznega in valutnega prometa, po svojih uradnikih z mednarodnim znamenjem za menjavanje in s poprejšnjim dovoljenjem Narodne banke spremljati brzovlake od obmejne postaje do prve postaje, kjer vlak obstane in obratno in v njih menjavati denar. Morajo pa v posebni knjigi voditi evidenco o kupljenih in prodanih valutah s podatki o znesku, tečaju in dnevu opravljenega nakupa oziroma prodaje, ki se morajo po vsem opravljati v mejah deviznih predpisov.

Belgijska vlada odstopa

Bruselj, 24. septembra. AA. (Havas) »Independance Belge« poroča, da bo belgijska vlada nocoj odstopila.

★

Pariz, 24. sept. AA. »L'Information« poroča iz Berlina, da trde v tamošnjih dobro poučenih krogih, da bosta Hitler in Mussolini še letos obiskala Dunaj in Budapešto.

Domači odmevi

A. k. d. „Danica v Zagrebu abiturientom

Tovariš abiturient, ki letos prvič stopaš na akademska tla in ki si si izbral Zagreb za kraj svojega strokovnega študija, tebi so predvsem namenjene te vrste. Gotovo se zavedaš, da si del slovenskega naroda, ki tudi na tebe stavi upanje, da mu boš pomagal v boljšo bodočnost. Zavedaj se tudi, da boš ta narodni up mogel najbolje izpolniti, če se strokovno čim bolj izobraziš, pa da ob svojem strokovnem delu vedno misliš na vse potrebe svojega naroda in povsod po svojih močeh delaš. Zato čas akademskega študija porabi v vsestransko izpopolnitev. Takega te narod potrebuje in želi.

Društvo »Danica« v Zagrebu zbira v svoj krog vse slovenske katoliške akademike, z načrtnim delom utrjuje njihovo slovensko in katoliško zavest in širi našo kulturo, zlasti med slovenskimi študenti v Zagrebu.

»Danica« ti nudi najboljše zavetišče v vrtežu tujega velemestnega življenja, kjer preti sto zank in pasti tvojemu dosedanjemu slovenskemu in katoliškemu prepričanju, ki ti ga je z ljubeznijo vcepila mati, ki ti ga niti srednja šola niti vsakdanje življenje ni skalilo, ampak še poglobilo.

V »Danici« boš našel organizirane strokovne klube, ki ti bodo s knjižnico pomagali pri tvojem študiju, s predavanji in poučnimi izleti, pa te seznanjali posebno s problemi, ki jih univerza za naše razmere pomankljivo obdela. Društvo skrbi tudi, da so člani vedno informirani o vseh važnih socialnih, kulturnih, gospodarskih in političnih vprašanjih. Vsa ta vprašanja pridejo pri predavanjih, sestankih in razgovorih v pretres. Kot zaveden katoliški Slovenec, ki se svojemu narodu nočeš odtujiti, boš tako vedno sredi slovenskega življenja in čeprav v velikem tujem mestu se boš v prijetni tovariški družbi počutil kot doma.

AKD »Danica« bo tudi letos dajala vsa potrebna navodila akademikom, ki se vpisujejo na zagrebško univerzo. Kdor koli bi potreboval informacije glede vpisa, stanovanja, prehrane in podobno, naj se obrne na omenjeno društvo, ki je točasno v *Vlaški ulici št. 4. I. nadstropje. Vsak dan bo med 12 in 13 v lokalu eden naših tovarišev, na katerega se obračajte za pojasnila. Podrobnosti glede vpisa bomo pravočasno javili.*

Edini program JNS — priti na oblast

Belgrad, 24. sept. m. Današnja »Samouprava« prinaša uvodnik o načinu politične borbe JNS. »Samouprava« med drugim pravi: »Tako zvani integralni Jugosloveni, pod katero firmo se skrivajo pristaši reakcije iz avtoritativnih režimov, so vso svojo aktivnost naperili proti JRZ ter uporabljajo v tej borbi sredstva, ki sicer v političnih borbah niso niti v navadi niti dovoljena. Toliko duševne in politične golote in siromaštva še ni bilo v naši politični zgodovini. Celo najslabši predstavniki nekdanjih liberalcev in naprednjakov so imeli v svoji politični borbi več načelnosti in več možatosti. Toda navzlic temu se mi taki borbi JNS in njihovih voditeljev ne čudimo, ker je že davno znano, da imajo ti gospodje v programu edino to, kako bi prišli na oblast. Zaradi oblasti bi bili oni pripravljeni na vsako žrtev in na vsak kompromis. Pripravljeni bi bili za tiranstvo, za oligarhijo, za delovno vlado, za poslovni kabinet, za vse.«

„Soglasnost strank združene opozicije"

Belgrad, 24. sept. m. Danes so se sestali k seji v stanovanju Ljube Davidoviča šefi združene opozicije. Seje so se udeležili Ljuba Davidović, Jovan Jovanović, Miša Trifunović, Božidar Vlajić, dr. Lazar Marković in Milan Gavrilović. Po seji so izdali sledeče poročilo: »Po izmenjavi misli smo na današnji seji ugotovili popolno soglasnost naših strank.« Šefi združene opozicije so smatrali za potrebno, da izdajo tako poročilo, ker je tudi v belgrajskih opozicijskih krogih padel optimizem.

Ugodno stanje Mestne hranilnice ljubljanske

Belgrad, 24. septembra. m. Danes je bil sprejet pri guvernerju Narodne banke Radosavljeviču predsednik Mestne hranilnice ljubljanske dr. Kamušič, ki je guvernerju poročal o ugodnem razvoju tega zavoda, kjer znašajo danes nove vloge že nad 80 milijonov dinarjev in je zaupanje vlagateljev popolnoma vzpostavljeno. Stari dolžniki v redu odplačujejo svoje obveznosti in s tem zboljšujejo likvidnost hranilnice. Do sedaj je oproščenih 84 milijonov din starih vlog. Če prištejemo k temu nove vloge v znesku 80 milijonov din, vidimo, da ima Mestna hranilnica ljubljanska danes nad 164 milijonov prostih vlog, ki so vlagateljem vsak čas na razpolago. Guverner Narodne banke je bil s poročilom izredno zadovoljen in je obljubil, da bo Narodna banka podpirala stremljenje sedanje uprave Mestne hranilnice ljubljanske, da bi ta zavod čim prej prišel do osvoboditve starih vlog. Omenil je, da bo skrbel tudi za zboljšanje likvidatetnega razmerja pri ostalih slovenskih samoupravnih hranilnicah.

Sladkor brez trošarine

Belgrad, 24. sept. AA. Finančni minister je izdal sklep, da se čebelarskim zadrugam in tudi čebelarjem, ki niso člani zadruge izjemoma sme za pridelovalno dobo 1927-38 dovoliti nabavo sladkorja brez državne trošarine za prehrano čebel in sicer največ 5 kg sladkorja za vsak panj. — Finančna ravnateljstva bodo izdajala dovoljenja na podlagi vloženih prošenj čebelarskih zadrug in posameznih čebelarjev za nabavo in rabo sladkorja brez državne trošarine. Sladkor se lahko nabavi samo v državnih sladkornih tovarnah na Belju in na Čukarici in ga je treba v sami sladkorni tovarni najprej s predpisanimi sredstvi denaturirati. Prav tak sklep je bil izdan za nabavo sladkorja za slajenje vinskega mošta. Ta sladkor je oproščen tudi banovinske in občinske trošarine.

Belgrajske vesti

Belgrad, 24. sept. m. V predlog finančnega zakona za leto 1938—39 je poštno ministrstvo vneslo odredbo, da se ustanovi zdravstveni fond poštnih uslužbencev. Za ta fond bo prispevala sama država ter se poštnim uslužbencem ne bo odtegovalo 2% od plače, kakor je bilo določeno v dosedanjem načrtu uredbe o ustanovitvi zdravstvenega fonda poštnih uslužbencev.

Slovesna izročitev Slomškove nagrade

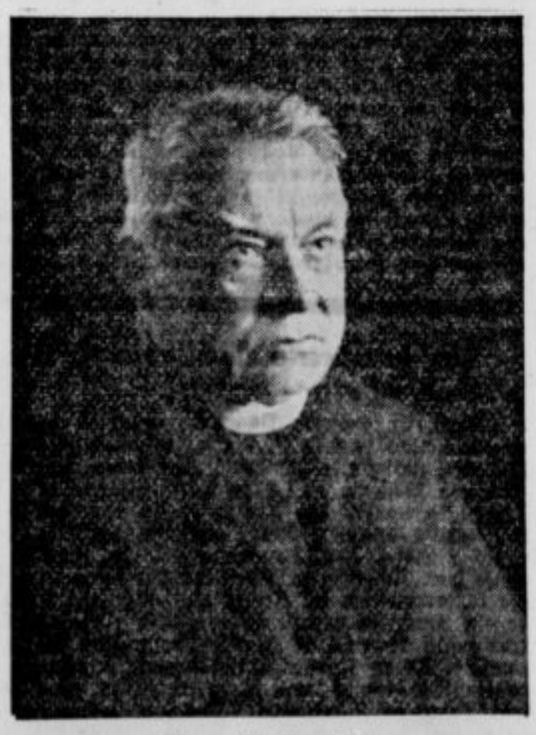

G. prelat Kovačič ki je prvi prejel »Slomškovo nagrado«

Maribor, 24. septembra.

Danes, ob 75 letnici smrtnega dne škofa Antona Martina Slomška, je bila ob 6 zvečer v posvetovalnici mestnega magistrata pomembna slovesnost. Nestorju mariborskih kulturnih delavcev g. prelatu dr. Franu Kovačiču je bila kot prvemu nagrajencu slovesno izročena Slomškova nagrada mariborskega mesta. Slovesnosti so se udeležili okrajna glavarja Peter Popovič in dr. Šiška, zastopnik prevzv. škofa prošt dr. Maksimilijan Vraber, kanonik dr. Ostere, ravnatelji mariborskih srednjih šol. predsednika ljubljanske in mariborske Prosvetne zveze dr. Lukman in dr. Hohnec, predstavnik okrajnega sodišča dr. Lovrenčič, predsednik Slomškove družine msgr. Preže in mnogi mariborski literati in kulturni delavci.

Uvodoma je spregovoril predsednik razsodišča za podelitev Slomškovih nagrad prof. dr. Fran Sušnik, za njim pa mariborski župan dr. Juvan, ki je pojasnil historiat Slomškovih nagrad mariborskega mesta. Kot prvemu nagrajencu se podeli nagrada g. prelatu dr. Kovačiču, ki je že stekel ogromen zasluge, da je Maribor ostal slovensko mesto, in že štirideset let deluje na kulturnem in literarnem polju. Zato razsodišče ni moglo izbrati boljšega moža, ki bi s tako opravičenostjo nosil naslov prvega Slomškovega nagrajenca, kakor ravno g. prelat. Nato je g. župan g. prelatu izročil nagrado s pergamentnim izročilnim pismom. Sivolasi znanstvenik dr. Kovačič, kateremu so vsi prisotni iskreno aplavdirali, se je ganjen zahvalil z besedami: »Z globoko hvaležnostjo sprejemam nagrado in želim, da bi Slomškova nagrada dala Mariboru mnogo agilnih, mladih kulturnih delavcev.« Nato so vsi prisotni nagrajencu iskreno čestitali. Brzojavne čestitke je poslal tudi mariborski škof dr. Tomažič, ki se ni mogel slavnosti osebno udeležiti.

Podelitev Slomškove nagrade je za Maribor brez dvoma pomemben dogodek, čeprav Mariboru v poslednjih letih ni manjkalo uglednih in resnih kulturnih delavcev. Doslej ni bilo ustanovljeno nobeno slično nagradno priznanje. Mariborska mestna občina je dobila pobudo za to ustanovo v Slomškovih dnevih, ki so bili pred letom v Mariboru. Mariborski občini gre tudi v imenu slovenske javnosti vse priznanje in zahvala.

Visoki gostje na manevrih:

Knez namestnik Pavle v Novem mestu

Dolenjsko ljudstvo ga je navdušeno sprejelo v svoji sredi

Novo mesto, 24. sept.

Snoči se je zvedelo, da pride v Novo mesto tudi Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Ker je to prvi njegov obisk na Dolenjskem, je ljudstvo to novico navdušeno sprejelo, ker je želelo tudi osebno videti kneza namestnika in ga pozdraviti v svoji sredi. Ponočr je pripeljal dvorni vlak kneza namestnika, ki je potem v njem prenočil.

Zjutraj ob 8 so se začeli zbirati na kolodvoru predstavniki oblasti, zastopniki društev, korporacij in ustanov, kot tudi gimnazijska, meščanska in ljudskošolska mladina, poleg nje pa tisočglava množica novomeškega in okoliškega prebivalstva. Točno ob pol 9 je zaigrala godba planinskega polka državno himno, na kar je iz vlaka izstopil knez namestnik, očividno dobro razpoložen. Takoj je pristopil k njemu ter mu oddal vojno poročilo armadni general Marič, na kar je knez namestnik Pavle obšel z vojnim ministrom, maršalom dvora Antičem in drugimi vojaškimi predstavniki častno četo planinskega polka, ki je bila pred kolodvorom. Knez namestnik je pozdravil vojake z vojaškim pozdravom »Pomozi Bog, junaci!«, na kar so mu vojaki odgovorili z gromkim vzklikom »Bog ti pomagaj!«

Knez namestnik Pavle je nato prišel do predstavnikov uradov, korporacij in ustanov. Kot prvi ga je pozdravil okrajni načelnik g. Vidmar. — Nato ga je s kratkim nagovorom prisrčno pozdravil novomeški župan g. Polenšek. Želel mu je, da se prijetno počuti med Dolenjci, med katere prvič stopa. Izrazil je željo, da bi odnesel lepe vtise iz naših krajev ter zaklical »Živio Nj. Vel. kralj Peter II.!« »Živel knez namestnik Pavle!« »Živel zastopnik kraljevskega doma!«, na kar mu je množica z velikim navdušenjem odgovorila trikrat »Živio!«. Knezu namestniku je potem okrajni načelnik g. Vidmar predstavil odličnike, med drugim prošta g. Čerina, banskega svetnika dr. Vebleta, poslanca dr. Režka, predsednika sodišča Barleta, državnega tožilca g. Prijatelja, podžupana Turka, starešino okr. sodišča Šavlja, ravnatelja kmetijske šole na Grmu inž. Avseca, šefa železniške sekcije inž. Urbasa, gimn. ravnatelja Vagajo, člane novomeškega kapitlja, ki so bili polnoštevilno zastopani, zastopnika samostana oo. frančiškanov s p. gvardijanom na čelu, zastopnika konventa usmiljenih bratov v Kandiji z g. delegatom, primarija celjske bolnišnice dr. Červinko, ostale šefe uradov, dalje lekarnarja Bergmana kot starešino gasilske župe itd.

Nato ga je pozdravilo zastopstvo slovenskih fantov v krojih z dipl. filozofom Vodnikom in zastopnice dekliškega krožka, ki so mu pri tej priliki po gdč. Kcšakovi poklonili krasen šopek. Bil je zelo vesel in je nato pozdravil fante »Živio, fantje!«

Nato je obšel čete gasilcev in sokole, med viharnim vzklikanjem mladine in množice sedel v avto ter se odpeljal čez Gorjance proti Metliki, kjer se vrši danes zadnja bitka.

Po sprejemu Nj. Vis. kneza namestnika Pavla se je pojavila nad Novim mestom cela eskadra letal. Dolgo časa so manevrirala nad Novim mestom, megla, dež in oblačno vreme pa so onemogočili prebivalcem pogled nadaljnega poleta teh ptičev, ki so kar zatemnili nebo. Kar izginili so v oblakih ter se zopet in zopet prikazovali, dokler ni brnenje motorjev izza oblakov popolnoma utihnilo. Težka bombna letala so odletela, lovska letala pa so bliskovito izginila. Le nad mestom so še manevrirala tri letala, ki so takoj vzbudila prav posebno pozornost. Iz zraka se ni slišal noben šum. Krila teh letal se gibljejo in elegantno krožijo drug za drugim. Ljudje pozorno zasledujejo polet skrivnostnih letal. »Planinski orli!«, je šlo od ust do ust. In res, kralji silnih višav, naši največji ptiči, so kdove odkod prileteli in se merili z letali. Ko pa so letala že odletela, so ptiči še krožili kakih 10 minut, nato pa jih je zakrila megla oblakov, kakor poprej eskadro umetnih ptičev.

Ljubljana, 24. sept.

Davi ob 6.10 so dospeli v Ljubljano iz Prage čez Maribor tudi predsednik Narodne skupščine dr. Stevo Čirič, dalje šefa kabineta Milič in dr. Miletič ter komisar Narodne skupščine Ujčič. Odpotovali so v Novo mesto, kjer bodo prisostvovali manevrom in končno paradi.

V Ljubljano je dospel tudi minister dr. Anton Korošec, ki danes prav tako prisostvuje manevrom.

Prosvetni tabor na Igu

v nedeljo 26. septembra

Ob 9 sprejem gostov, sprevod z godbo po vasi v farno cerkev, kjer bo blagoslovitev nove društvene zastave, govor (dr. Jan. Kraljič) in sv. maša.

Po maši na farovškem vrtu prosvetni tabor: govorita minister dr. Krek in Miloš Stare.

Popoldne ob 2 večernice in nato ob 3 telovadni nastop na istem prostoru. Vstopnina: sedeži 5 din, stojišča 3 din, za otroke 1 din.

Po telovadbi istotam prosta zabava. Igra salezijanska godba. Za jedila in dobro pijačo po nizki ceni bo preskrbljeno. Tabor bo ob vsakem vremenu. Iz Ljubljane bo vozil avto izpred Mestnega doma na Ig za 6 din. Vstop na avto tudi pri Dolenjskem mostu. Začne voziti zjutraj ob 6.30 in bo vozil vsake pol ure do 9. Enako popoldne od 12.30 dalje. Nazaj zvečer od pol 8 dalje. Za tabor je zelo veliko zanimanje in bo v slučaju lepega vremena velika udeležba.

Pokažimo s vojo udeležbo ljubezen naši mladini na Igu, ki bo ta dan prvič zbrana v krojih okrog svojega novega, res lepega prapora!

Z manevrov ob Kolpi:
Zajtrk ob kozolcu prav dobro tekne.

Regulacija Hudinje pri Novi Cerkvi

Celje, 25. septembra.

Potok Hudinja, ki ima izrazit hudourniški značaj, povzroča obširne povodnji zemljišč v okolici Nove cerkve. Ob povodnjih pridejo pod vodo javne poti in stanovanjske hiše. Da bi se preprečile vedne poplave, ki napravljajo vsako leto škodo, so interesenti prosili bansko upravo, da se izvede regulacija Hudinje pri Novi cerkvi. Na to prošnjo je bil izdelan načrt sistematične regulacije Hudinje pod izlivom desnega dotoka Dobrnščice. Po tem načrtu bi se morala Hudinja regulirati na dolžino 1100 m. V tekočem letu je g. ban odobril znesek 60.000 din za pričetek regulacijskih del. S temi sredstvi se bodo izvršila regulacijska dela na 160 m dolgem terenu radi ublažitve močnih ovinkov, ki ovirajo dotok vode in so glavni vzrok vsakoletnih povodnji. Razen zemeljskih del bo zavarovano obrežje s fašinami in s kamnom. Za zmanjšanje padca, da bi voda ne izpodkopavala struge, bodo v reguliranem delu Hudinje zgrajeni pragovi. Dela bo izvršil tehnični oddelek okrajnega načelstva v Celju s sodelovanjem ustanovljene zadruge, v kateri so včlanjeni intereserenti na regulaciji Hudinje. Razen kreditov, odobrenih od banske uprave, bodo k delom prispevali tudi interesenti.

Letošnja sezona na Bledu končana

Bled, 24. septembra.

Sezona na Bledu je pri koncu. Blejske ulice so že skoraj prazne, počasi se že zapirajo razni lokali in trgovine, ki so poleti odprte, hotele in penzijone so že začeli pospravljati. Vsi so mislili, da bo le še nekaj več ljudi prišlo po sezoni, posebno sedaj, ko imajo Nemci lažji izhod v naša letovišča ter so se nekoliko popravile devizne težkoče. Sicer prihajajo vedno še manjše skupine Nemcev, ki pa v splošnem ne pomenijo dosti, ker jih je premalo. Mnogo je pripomoglo tako naglo izpraznitvi letos tudi slabo vreme, ki nas že tako dolgo nadleguje. Tako smo zopet preživeli eno sezono in bi bilo tudi potrebno, da bi tudi skušnje, ki smo si jih nabrali od toliko sezon, enkrat uporabili in jih skušali uresničiti v korist tujskemu prometu na Bledu. Letos bo še celo potrebno misliti na to, ko smo naenkrat in nepričakovano doživeli tak zastoj v našem tujskem prometu tako na Bledu, kot baje tudi v drugih letoviških krajih Slovenije.

Kakšna je bila sezona? Skoraj nič ni bilo tistega letoviškega hrupa, tistega življenja, ki smo ga navajeni od prejšnjih let. Letos na promenadi pred kavarno Toplice in Park hotelom ste se lahko mirno sprehajali, medtem ko je lani bilo vse črno ljudi, ki so se prerivali sem in tja. Tako lahko mirno rečemo, da je letošnja sezona bila slaba.

Preglejmo na kratko število gostov po posameznih narodnostih, kako so bile zastopane po statistiki, ki jo vodi Zdraviliška komisija na Bledu. Po tej statistiki je bilo:

	l. 1937	l. 1936
Angležev	1414	924
Amerikancev	207	190
Avstrijcev	1030	1623
Belgijcev	112	120
Bolgarov	63	27
Čehov	1473	2504
Francozov	514	326
Italijanov	372	331
Jugoslovanov	5185	6649
Madžarov	761	530
Nemcev	4726	3941
Poljakov	165	279
Romunov	124	160
Švicarjev	41	115
Švedov	90	55
Turkov	23	33
Egipčanov	155	173

in še drugih narodnosti skupaj 16.889 oseb napram lanskemu letu, ko je bilo 18.351 gostov in 189.758 nočnin.

Kaj nam kaže ta statistika? V prvi vrsti, da se je povečalo le število Angležev in Nemcev. Propaganda v Angliji očividno zelo dobro napreduje in jo bo treba še nadalje voditi; posebno še, ker imamo tako lepo igrišče za golf, vendar pa ne smemo pozabiti na druge države. Tako Češkoslovaško, Avstrijo itd. Zelo je narastla tudi številka Nemcev, ki bi kmalu dosegla število naših gostov Jugoslovanov. Pa Nemcev bi bilo še mnogo več, če ne bi bilo ravno v glavni sezoni deviznih zapor. To so svetle točke.

Žal pa je še več temnih točk. Strahovito je padlo število Čehov! Kaj je temu vzrok, ne vemo. Znano je, da je odšla večina Čehov na morje, posebno še, ker se zdi Čehom Bled preveč ponemčen in premalo slovanski. Gotovo je tudi na tem nekaj; pa so še drugi vzroki. Dalje je zelo padlo število Avstrijcev, ki so vsi letos pohiteli v Italijo, kjer je baje ceneje in več nudijo gostom. Vse te goste bo treba z lepim in požrtvovalnim delom in propagando pritegniti nazaj. Sedaj je Bled že zopet pust, posebno še v takem deževju in se pripravlja na zimo. Mogoče bo zima letos bolj naklonjena, da bo z zimsko sezono kaj več zaslužka, ker drugače bo na spomlad šlo precej trdo. Upajmo, da je to zadnja slaba sezona in da bomo drugo leto pisali boljšo bilanco.

Zborovanje delavcev in nameščencev v Murski Soboti

V nedeljo smo imeli pri nas dvoje lepo obiskanih zborovanj v Prosvetnem domu. Naši delavci in naši nameščenci so zborovali. Ti dve zborovanji veliko pomenita za Mursko Soboto in za Prekmurje. Saj je znano, da so pri nas plače zelo nizke in da se razne delavske in nameščenske organizacije za prekmursko delavstvo in nameščenstvo ne brigajo. Zato nas tembolj veseli prizadevanje Zveze združenih delavcev in Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev, da organizirata tudi naše delavstvo in nameščenstvo in mu priborita boljše življenske in delovne pogoje. Oba zborovanja sta dobila poseben poudarek s tem, da sta se ju udeležila zastopnik nameščenske centrale g. Smersu Rudolf in predsednik ZZD g. Preželj Franc iz Ljubljane.

Najpreje je imelo delavstvo svoj ustanovni občni zbor podružnice ZZD, ki ga je v imenu pripravljalnega odbora vodil domačin g. Kerec Franc, ki je navzoče toplo pozdravil, razložil pravila nove organizacije in poudaril potrebo po organizaciji zlasti za delavstvo v Murski Soboti in okolici. Za tem je govoril predsednik centrale ZZD g. Preželj Franc, ki je v daljšem govoru očrtal pot in delo ZZD in njena načela. Orisal je kapitalizem in pokazal pot, ki je edina uspešna v borbi zoper kapitalizem. Orisal je vso nesposobnost socialističnih (komunističnih) ter fašističnih (narodno socialističnih) sistemov za resnično in trajno zboljšanje življenja delavskih množic. Načelo ZZD je Bog in Pravica.

Govornik je žel glasno pritrjevanje. Za njim je pozdravil zborovalce v imenu prekmurskih krščanskih akademikov g. Casar Franc, dipl. jurist iz Bogojine in obljubil delavstvu vso podporo s strani naše mlade inteligence. Nato so bile volitve in se je določila članarina.

Na istem mestu se je nato vršilo zborovanje zasebnih in trgov. nameščencev, ki ga je tudi vodil g. Kerec Franc in ki je po pozdravnih besedah dal besedo zastopniku centrale Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije g. Smersuju Rudolfu, ki je nam Prekmurcem že dobro poznan gost, saj nam je pred 14 dnevi govoril na našem veličastnem prosvetnem taboru v Murski Soboti.

G. Smersu je orisal namen in delo Društva združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije, pokazal kako je organizacija razširjena in kako je razširjeno njeno glasilo »Bodočnost«. Dalje je opisal delo društva v raznih socialnih zavodih. Zlasti je poudaril pomen razširjenja pokojninskega zavarovanja na vso državo in na trgovske sotrudnike, ki so zaenkrat zavarovani za onemoglost, starost in smrt pri Okrožnem uradu. Govoril je tudi o delovnem pravu (dopustih, odpovednih rokih, odpravnini i. dr.). Z glasnim pritrjevanjem so bile sprejete resolucije: 1. da se tudi v Murski Soboti uvede nedeljski počitek v trgovinah in 2. da se izvede zavarovanje trgovskih sotrudnikov pri Pokojniskem zavodu za nameščence v Ljubljani.

Kako vode naraščajo in upadajo

Ljubljana, 24. septembra.

Pred dnevi v »Slovencu« objavljeni, poljudno pisani članek o sončnih pegah in njegovem vplivu na vreme na naši zemeljski obli, bo pač imel mnogo resničnosti. Prav letošnje leto, ko se kažejo na soncu najštevilnejše pege, kaže mnogo nenavadnih vremenskih prikazni. Tudi september je ves na glavo postavljen. Trajno so visoke vode, toda ne tako katastrofalno napete, da bi povzročale v naših krajih velike povodnji, ki bi pač mnogo škode napravile na pozno jesenskih pridelkih. Neprestano deževje pa močno ovira kmeta pri spravljanju teh pridelkov. Zunaj na poljih imajo naši ljudje še vedno mnogo krompirja, ajde in koruze, kakor tudi pese. Visoke vode pa tudi onemogočajo trajno in redno izvrševanje regulacijskih del ob Savi in pri drugih rekah Prav zanimiv je pojav, da nekaj dni vode hitro naraščajo, nato pa polagoma padajo. V tem pogledu bi bila zelo poučna in nazorna krivulja, kako Sava narašča in pada od 11. t. m. Hidrotehnični odsek tehničnega oddelka banske uprave dnevno prejema najvažnejša poročila o vodnem stanju Save pri Litiji, Radečah, Krškem ter tu in tam iz Brežic. Podajamo sedaj nekatere podatke vodomerskih postaj ob Savi. Tako n. pr.:

Litija. Po velikem deževju 11. t. m. je Sava tu narasla zjutraj do 165 cm nad ničlo. Hitro je naraščala. Že ob treh popoldne je dosegla 230 cm nad normalo. Začela je nato polagoma padati. Kmalu nato pa zopet naglo naraščati ter je 20. t. m. ob 9 dopoldne dosegla že 257 cm. Nato je sledilo padanje. Dne 23. t. m. ob 9 je zopet narasla do 202 cm, nato ob 16 popoldne na 250 cm, naslednji dan ob 8 zjutraj pa je že padla na 242 cm.

Radeče pri Zidanem mostu. Dne 11. septembra je tam Sava strahovito narasla, kajti Savinja je prinašala ogromne množine voda in tudi iz gorenjih krajev so se valile tja velike vodne množine. Ta dan o polnoči je Sava tu narasla do 348 cm nad normalo. Naslednji dan ob 8 zjutraj je padla, toda 13. t. m. ob 8 zjutraj je zopet narasla na 290 cm. Danes, 24. t. m., pa je zopet počasi narasla na 310 cm, a poročilo vodomerske postaje kratko omenja, da Sava zopet polagoma pada.

Čatež. Prav zanimivi so podatki vodomerske postaje o naraščanju Save. Tu se pozna zlasti ogromen dotok vode iz Krke, ki je v spodnjem toku, zlasti okoli Kostanjevice, močno narasla in se razlila po ravnini. Dne 20. septembra je bilo vodno stanje Save 390 cm nad normalo, nato je začela zopet padati in je 23. t. m. dosegla 336 cm nad normalo, ob 15 pa je zopet narasla na 356 cm, ob 19 pa celo na 360 cm nad normalo. Tu je bila velika nevarnost, da se Sava razlije na levi breg proti Mostecu. Vendar zaenkrat še ni hujše nevarnosti. Tudi Krka je močno narasla. Vodomerska postaja pri Brodu v bližini Kostanjevice je 13. t. m. zaznamovala ob 6 zvečer 341 cm nad normalo, nato je padala in je dosegla 16. t. m. popoldne 310 cm. Sedaj zopet Krka močno narašča. Isto sliko kažejo vodomerska poročila iz Krškega, kako je Sava naglo naraščala in nato zopet padala.

Druge reke v Sloveniji kažejo približno isto sliko o naraščanju in padanju voda. Hudournik Dreta, ki se izliva v Savinjo, je na primer pri Rečici narasel 11. t. m. na 260 cm. Pri Laškem je Savinja 23. t. m. ob 12 narasla na 220 cm nad normalo, kmalu nato pa je ta dan ob treh popoldne padla že na 190 cm. Sedaj zopet narašča. Prav redka so pa poročila o naraščanju reke Mure. Hidrotehnični odsek banske uprave je prejel iz Gornje Radgone samo eno poročilo, da je Mura v Gornji Radgoni 14. t. m. ob 16.30 narasla do 2 m nad normalo, a je začela nato polagoma padati.

Ljubljanica ima približno isto sliko o valovanju voda. En dan naglo narašča, nato pa prav polagoma pada. V tem pogledu je prav značilen vodostaj pri Fužinah, ko je tam bilo vodno stanje Ljubljanice davi okoli 2 m nad normalo. Na Barju je sicer položaj neizpremenjen.

Samo 16 din

Vas stane učenje mednarodnega jezika esperanto z novo praktično učno knjigo, ki jo dobite v vseh knjigarnah ali pri

KLUBU ESPERANTISTOV

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 7, I. n.

Gospodarski dan v Vuzenici ob Dravi

Združene gospodarske organizacije Dravske doline priredijo jutri, v nedeljo 26. septembra, v Vuzenici ob Dravi gospodarski dan, ko bodo odprli nov Zadružni dom. Pokroviteljstvo prireditve je prevzel ban dravske banovine g. dr. Natlačen. Spored je naslednji: ob 8.30 sv. maša na prostem in krst Zadružnega doma, po maši zborovanje, nakar bo odprt Zadružni dom in kmetijska razstava. Popoldne ob 2 pozdravni govori in gospodarsko predavanje, predvajanje filma: Gospodarstvo v Jugoslaviji, nato kmetska tombola in prosta zabava. Prireditev bo ob vsakem vremenu. Kmetje in zadrugarji Dravske doline, pridite!

Z manevrov ob Kolpi
Na levi: Oddelek strojnih pušk maršira na svoje postojanke. Na desni: Gnezdo strojnih pušk se krije med koruzo.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.**

Drobne novice

Koledar

Sobota, 25. sept.: Kamil in tovariši; Kleofa.

Novi grobovi

† **V Predanovcih pri Murski Soboti** je umrla 18. t. m. šolarka drž. ljudske šole Edita Zorko, edinka veleugledne družine Zorko. Bila je bolna komaj tri dni. Ob odprtem grobu je imela poslovilni govor gospa šolska upraviteljica Zalar Marija. Tema: »Kako moramo živeti, da bomo imeli v božjih očeh lepo smrt.« Govor se je nanašal posebno na dolžnosti do cerkve in do staršev, zato je napravil na vse navzoče globok vtis. Šolski otroci so obsuli grob s cvetjem.

Osebne vesti

= **Iz banovinske službe.** Ing. Erik Eiselt, ban. pristav v VIII. pol. skup. pri ban. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru je napredoval za ban. višjega kmet. pristava VII. pol. skup. — Dr. Alojzij Simoniti, upravnik banov. bolnišnice v Slovenjgradcu, je napredoval v VII. pol. skup. — Franc Zdovc, banov. služ. pri banov. hiralnici v Vojniku, je premeščen k okrajnemu glavarstvu v Celju. — Rudolf Košorok, banov. uradnik-pripravnik pri okrajnem cestnem odboru v Kočevju, je prestavljen k okrajnemu cestnemu odboru v Ljubljani. — Rafaela Toplikarjeva, uradnica pri ljubljanski policiji, je prestavljena k mariborski policiji. — Ivan Levstek, banov. uradnik-pripravnik pri banski upravi, je imenovan za tajnika okrajnega cestnega odbora v Kočevju. — Anton Trebše, banov. arh. uradnik pri okrajnem cestnem odboru v Ljubljani, je premeščen k banski upravi. — Karel Muc, banov. služitelj banov. bolnišnice v Brežicah je na lastno prošnjo premeščen k banski upravi v Ljubljani.

= **Odlikovani so** z redom sv. Save četrtega razreda san. major mornarice dr. Ivan Koprivnik; z redom jugoslov. krone četrtega razr. strojni podpolkovnik mornarice Miroslav Dobrovnik; z redom jugoslov. krone petega razr. peh. stotnik I. razr. Vilko Hren in z redom sv. Save petega razr. pogodbeni uradnik Alojz Polak.

= **Upokojen** je na lastno prošnjo san. major mornarice dr. Ivan Koprivnik.

= **V aktivno službo** je preveden rezervni topniški stotnik II. razr. Božidar Paligorič.

Hotelski goljuf prijet

V Sloveniji se je ta mesec pojavil zelo prebrisan pustolovec, ki ima precej nenavadne trike. Trdi namreč, da je izučen precizni mehanik ter obiskuje zdravnike, zobne zdravnike, urarje in sploh take, ki se pečajo s preciznimi instrumenti. Po navadi v vsakem mestu stanuje v najlepšem in največjem hotelu, ko mu pa predložijo račun, obljubi, da bo takoj plačal. V zastavo pa da hotelirskim vratarjem instrumente, ki jih je malo poprej izvabil od svojih strank, češ, da jih bo popravil. Na ta način je ogoljufal nekaj strank v Celju, od koder je odšel v Ljubljano, zasleduje pa ga tudi policija iz Sombora in še druge vojvodinske oblasti. Ko je celjska policija za njim izdala tiralico, je moža v Ljubljani aretirala ljubljanska policija. Mož je napravil seveda dolg tudi v hotelu »Union«. Možakar je doma iz Subotice ter je seveda jud. Na policiji se je znal prav prebrisano izgovarjati, češ da bo vse dolgove poplačal, ker upa v Ljubljani dosti zaslužiti. Ta izgovor pa mu ni pomagal ter je moral mož s policijskim spremstvom v Celje k tamkajšnjemu sodišču, odkoder bo najbrže romal še v Sombor.

On jemlje tako rad!

In tudi dobro mu dene. Pa tudi mamica potrebuje novih moči, imeti hoče bleščeče oči, ter izgledati sveža in mlajša. Dajmo torej obema odporno moč in življenjsko svežost z

BIOMALZ

Poskusna doza Din 12·50 v lekarnah.

— **Tehnično strokovno delo pooblaščenih graditeljev.** Združenje pooblaščenih graditeljev za dravsko banovino v Ljubljani, je na svojem letošnjem občnem zboru sklenilo izdati dodatek k »Honorarnim predpisom za tehnična dela pooblaščenih graditeljev«, ki jih je izdalo leta 1933. Dodatek se glasi: »Za tehnično strokovno delo je smatrati tudi analiziranje in vstavljanje enotnih cen v razpisne proračune ter za predlaganje ponudb. Za to delo pripada graditelju (podjetju) 0.3% proračunske vsote, sicer pa najmanj 100 din. Pri delih, ki se oddajajo potom javno razpisanih licitacij, graditelju (podjetju) ta honorar ne pristoja.« To določilo je obvezno za vse člane združenja in je stopilo že v veljavo.

— **Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatence urejuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznjenje črev. Kliniške izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda pomešana z nekoliko vroče vode.**

Ogl. reg. S. br. 30171/35.

— **Izpred sodišča.** Na okrožnem sodišču v Ljubljani so bile teden manjše razprave proti raznim tatovom in vlomilcem, kakor tudi proti krivoprisežnikom. Mali kazenski senat je včeraj obsodil nekega Avgusta S. na 7 mesecev strogega zapora ter v izgubo častnih pravic za 3 leta, ker je julija letos g. Karolu Mikliču sunil več raznih kož divjačine, vrednih 400 din. Pobral mu je dve srnjakovi koži, kožo divjega prašiča in nekaj polhovih kožic. Poskušal je 28. julija vlomiti v podstrešje hiše št. 16 v Kalanovi ulici, a ga je zasačil dimnikar Ivan Kernc. V podstrešju si je napravil že veliko balo raznega perila in drugega blaga. Vlomilec S. je pred sodniki vse odkrito priznal.

— **Vremenska napoved napoveduje lepše vreme! Evropa:** Visok pritisk nad Evropo vzdržuje jasno vreme z jutranjimi meglami v srednji Evropi. Od jadranske depresije je ostalo še oblačno vreme z dežjem v zgornjem Jadranu in v območju Alp. Islandska depresija se je razširila nad Skandinavijo in izziva oblačno in deževno vreme nad britanskimi otoki in nad Norveško. — **Jugoslavija:** Oblačno z dežjem na zahodu, deloma oblačno v sredini države in jasno na jugovzhodu. Toplota se je malo znižala. Minimalna: Plevlje 5, maksimalna: Štip 28. — **Napoved za danes:** Pretežno jasno in lepo vreme, posebno na večji južnovzhodni polovici države. Na severozahodu bo še oblačno, a se bo vreme nekoliko zboljšalo. Noči bodo hladne z jutranjo meglo.

— **Vid vaših oči** si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

— **Za elektro popravila** kličite telefon 34-21. Se priporoča elektro-podjetje **Havliček Fran,** Ljubljana, Sv. Petra cesta 5.

— **Velike priprave za obisk** mednarodnega kongresa katoliških esperantistov v Ljubljani se vršijo v vseh državah. Učimo se esperanta z novo praktično knjigo, ki jo razpošilja Klub esperantistov v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7-I, da se bomo lahko s tujci sporazumeli.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

NOVOSTI.

Rrinck Jakob P. — Joest Paul P., Wege der Liebe und des Lebens, Standesvorträge für die Jugend im Lichte der Eucharistie, 194 strani, nevez. 40 din.

Hesse Heinrich, Sammlung kleiner Vorträge über Katechismus-Wahrheiten, 47 strani, nevez. 27 din.

Holzner Josef Dr., Paulus, Ein Heldenleben im Dienste Christi in religionsgeschichtlichem Zusamenhang dargestellt, 458 strani, vez. 89 din.

Köll Johann, Pfarrer, Standeslehren für Jungmäner, 134 strani, nevez. 40 din.

Kuckhoff, Christus und der Mann, Darstellung der Kirche in den katholischen Männern, 200 strani, vez 36 din.

Maritain Raissa, Thomas v. Aquin, Der Engel der Schule, 107 strani, vez. 50 din.

Rudolf Karl Dr., Liturgie und Seelsorge, 139 strani, nevez. 30 din.

Sebastian Jakob Dr., Leuchten am Wege, Stoff- und Beispielsammlung für Predigt und Katechese, 187 strani, nevez. 33 din.

Ströbele Georg, Katechismusantworten auf brennende Gegenwartsfragen, 1. Teil, 69 strani, nevez. 15 din.

Tóth Tihamer Dr., Die Eugenik vom katholischen Standpunkt, 80 strani, nevez. 25 din.

Tóth Tihamer Dr., Die Kirche Christi, Predigten über den achten bis zehnten Glaubensartikel, 334 strani, nevez, 44 din, vez. 58 din.

Ljubljana

1 **Zlata maša pri sv. Jožefu.** V nedeljo 26. septembra bo v cerkvi sv. Jožefa izredna slovesnost, kakršno doživi malokateri član Družbe Jezusove: znani ljudski misijonar p. Žužek Alojzij bo slovesno obhajal 50 letnico mašništva. Spored: ob 8 prihod v cerkev v procesiji skozi glavna vrata, »Pridi Sv. Duh«, pridiga, slovesna zlata maša pred izpostavljenim Najsvetejšim, Te Deum, blagoslov, darovanje za cerkev. Zvečer ob pol 8. pete litanije svetega Jožefa.

1 **Večerni trgovski tečaj,** potrjen od ministrstva trgovine in industrije, se otvori na trgovskem učilišču **»Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15.** Brezplačne prospekte in vsa pojasnila daje ravnateljstvo ustno in pismeno. Poučujejo se vsi trgovski predmeti, pisarniška dela, stenografija, strojepis, nemščina itd. Šolnina zmerna.

1 **Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.15 zjutraj.**

1 **Gg. veroučitelje ljubljanskih šol** opozarjamo na razpored šolskih spovedi v društveni sobi, Semeniška ulica 2. — Katehetsko društvo.

1 **Pošta Ljubljana 7** bo dne 27. in 28. septembra t. l. zaradi popravil v uradnih prostorih zaprta za promet s strankami. Občinstvo v Šiški naj se ta dva dneva poslužuje drugih pošt v Ljubljani. Dostava pošiljk se bo vršila kakor običajno.

1 **Na razstavi kluba »neodvisnih«** bo v nedeljo ob 11 v Jakopičevem paviljonu podal gosp. Ciril Debevec, režiser Nar. gledališča v Ljubljani nekaj najlepših misli in aforizmov naših pesnikov in pisateljev o likovnem umetniku in njegovem delu. Nato pa, ob 11.30 bo razlagal na razstavi ak. slikar prof. Stane Kregar. Govoril bo v kratkih besedah o odnosu občinstva do umetnine in kakšno mora biti vodstvo, nakar bo vodil poslušalce ob razstavljenih delih.

1 **Na orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani bo pričetek šolskega leta 1937-38 v ponedeljek 27. septembra.** Ob devetih dopoldne opisovanje vseh učencev. V torek zjutraj ob sedmih v stolnici šolska maša. Nato v šoli razdelitev pouka. Reden pouk se prične v sredo 29. septembra. Vpisnina znaša 40 din, šolnina mesečno 60 din. Novi učenci se letos ne bodo več sprejemali.

1 **Katoliško prosvetno društvo Vič** priredi v nedeljo dne 26. septembra t. l. koncert umetnih in narodnih pesmi. Izvaja »Pevski oktet Vič« pod vodstvom g. Mihelčiča Viktorja. Vljudno vabljeni.

1 **Fantovski odsek sv. Jakob** sporoča svojim članom, da se udeleže proslave na Igu v nedeljo 26. t. m. korporativno. Glede točnega razgovora je priti v soboto ob 8. uri zvečer v društvene prostore. Odbor.

1 **Šentpetrsko prosvetno društvo** vabi svoje člane, da se v nedeljo udeleže prosvetnega tabora na Igu. Odhod z avtobusom izpred Mestnega doma ob 8. Pridite v čim večjem številu. Odbor.

1 **Rezervni oficirji na nedeljski paradi pri Metliki.** Pri pododboru prijavljeni udeleženci se odpeljejo v dveh avtobusih iz Ljubljane v nedeljo točno ob štirih zjutraj izpred kavarne »Zvezda« (Kongresni trg). Vsakdo doplača še 5 din. Zamudnikom se ne vrne že plačana voznina. Odpovedi se ne jemljejo več na znanje. Na oba avtobusa razporeja samo pooblaščenec pododbora. Ker je predviden povratek šele sredi popoldneva, se priporoča, da vsakdo vzame s seboj prigrizek. Pri povratku se ustavimo najbrž v Trebnjem. Rezervni oficirji naj vzamejo s seboj svoje oficirske legitimacije. — Pododbor Ljubljana.

1 **Stara »Kravja dolina« — zginja.** Pretekli teden so začeli podirati na Vidovdanski cesti hiši štev. 10 (Marj. Kalan) ter štev. 8 (Iv. Metelka), s čemer je izvršen predor k podaljšanju Ilirske ulice. Izkopan je od novih treh hiš glavni kanal do glavnega kanala na Vidovdanski cesti.

1 **Na vogalu podaljšane Kotnikove ter Slomškove ulice** so pretekle dni podrli pritlični poslopji Ljubljanske gradbene družbe, kjer kopljejo že tudi temelj za novo dvonadstropno stanovanjsko hišo. V imenovani podaljšani ulici so v teku poldrugega leta zgrajene že tri nove dvonadstropne stanovanjske hiše, čijih stanovanja so v dveh že zasedena. Četrto hišo pa v tej ulici ravnokar grade.

1 **Sodne dražbe.** Pod tem naslovom smo objavili v včerajšnjem »Slovencu« o prodaji hiše št. 25 v Kavškovi ulici. Ugotavljamo naknadno, da je bila prodana na dražbi hiša in zraven ležeči vrt, ne pa tudi stavbna parcela v Podmilščakovi ulici.

1 **Podpornemu društvu za gluhonemo mladino** je naklonil v svoji oporoki blagopokojni g. Josip Eberle, juvelir v Ljubljani velikodušen dar v znesku 2000 din in se tako zapisal v trajen spomin naših gluhonemih sirot.

1 **Kino Kodeljevo.** V petek in soboto ob 8, v nedeljo ob 5 in 8 dva sporeda »Železni demoni« in »Tako je končala ljubezen« (Pavla Wessely, Willy Forst).

1 **Nočno službo imajo:** mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Novice z Julijske Krajine

Po 600 lir nagrade je poklonil Mussolini družini Stanislava Kobala iz Stanjela na Krasu in družini Antona Čerina iz Cerkna, ker so v hiši dobili dvojčke. Ravno tako sta dobili od načelnika vlade po 600 din nagrade radi rojstva dvojčkov družini Torninevi Alojzij iz Labinja in Bernetič Ivan iz Pirana.

Pazite na otroke! Iz Renč poročajo: V goriško bolnišnico so morali odpeljati petletnega Abelna Rusjana, ker je na hišnih stopnicah tako nesrečno padel, da si je razbil tilnik.

Potujoči kmečko-gospodarski kino na avtomobilu, ki je, kakor smo poročali, vozil po Goriškem in po nekaterih krajih priredil svoje predstave na prostem, je obiskal tudi Istro. V teku 14 dni je preromal vsa važnejša kmečka središča na istrskem polotoku in se pečal zlasti s pridelovanjem koruze in z živinorejo.

Praznik grozdja. Fašistovska prosvetna organizacija, imenovana Dopolavoro, bo tudi letos, kakor že več let sem, priredila tako zvani »praznik grozdja«, ki naj pomaga dvigniti smisel za umno vinogradn. in povečati razprodajo grozdja. Vinogradniki, največ seveda dekleta, fantje in otroci, se pripeljejo na okrašenih vozovih, tvoreč v skupinah različne alegorične slike, v kraj, ki je določen za »praznovanje«. Tam napravijo navadno sprevod, pri katerem posebno razsodišče določa primerne nagrade za najlepšo skupino in najlepši voz. Vse spremlja godba in petje. Ker je »Dopolavoro« strankina ustanova, je petje seveda italijansko. »Praznik grozdja« bo letos v nedeljo 26. t. m. in 2. oktobra. Dne 26. septembra ga bodo obhajali v Gorici, Ajdovščini, na Dobrovem v Brdih, v Černičah, Dolenjah, Komnu, Mirnu, Dornbergu, Opatjem selu, Rečah, Rihemberku, Šempasu, Štanjelu na Krasu, Konjskem, Sv. Križu pri Ajdovščini, Št. Vidu pri Vipavi, Temnici in Vipavi. V nedeljo 2. oktobra pa ga bodo praznovali v Breginju, Kalu nad Kanalom, Kanalu, Kobaridu, Čepovanu, Cerknem, Grgarju, na Grahovem, v Idriji, Črnem vrhu nad Idrijo, Bovcu, Gorenjem polju, pri Sv. Luciji, v Soči, na Trnovem pri Gorici, v Tolminu in na Colu. Slavnosti te nedelje so v krajih, kjer ne raste trta, zato tam seveda ne bo alegoričnih vozov, ampak se bo vršila samo propaganda za razpečavanje grozdja.

Razstava psov. V nedeljo 12. t. m. smo imeli v Gorici razstavo psov. Pripeljali so nad 100 psov različnih pasem, od luksuznega psička do dobrega lovca; dobri čuvaji so bili seveda najbolj redki. Razstava je dosegla, tako trde prireditelji, popoln uspeh, saj so dobili najlepši psi tudi nagrade.

Cerkveni vestnik

Cerkvena glasba v cerkvi sv. Jožefa. Jutri ob osmih se obhaja v tej cerkvi zlata maša, katero bo daroval vlč. g. p. Alojzij Žužek iz D. J. Izvaja se: Pri slovesnem vhodu »Zlatomašnik bod' pozdravljen«, zložil Gr. Rihar; nato »Pridi sv. Duh«, zložil dr. Fr. Kimovec. Pri maši: »Missa in hon. St. Josephi« z orkestrom, zložil St. Premrl. Graduale »Dirigatur oratio mea«, zložil dr. Fr. Kimovec; po ofert. »Jubilate Deo«, zložil R. Wagner. Po maši »Te Deum«, zložil dr. Fr. Witt. Pri blagoslovu »V zakramentu«, zložil A. Foerster.

Gledališče

Drama — Začetek ob 20

Sobota, 25. septembra: »Julij Cezar.« Otvoritev dramske sezone. Premierski abonma.
Nedelja, 26. septembra: »Matura.« Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.
Ponedeljek, 27. septembra: Zaprto.
Torek, 28. septembra: »Viničarji«. Premierski abonma.
Sreda 29. septembra: Zaprto.
Četrtek, 30. septembra: »Beraška opera«. Premierski abonma.

Celje

c **V nedeljo 3. oktobra** popoldne bo ob petih v Celjskem domu koncert Trboveljskih slavčkov. Občinstvo že sedaj opozarjamo na ta lepi koncert!

c **Zadnji pregled motornih vozil v Celju** bo dne 4. oktobra ob 13 pred mestno garažo na Spod. Lanovžu. K pregledu se pozivajo vsi lastniki novih motornih vozil, ki še za l. 1937 niso bila pregledana in lastniki vozil za javni promet, katerih vozila še niso bila dvakrat pregledana.

c **Nesrečni padec.** Včeraj je spodrsnilo na mostu pri Žalcu 44-letnemu Hribarju Jožefu, orožniškemu komandirju iz Žalca. Pri nesrečnem padcu si je zlomil levo roko v ramenu. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

c **Mestna občina razpisuje oddajo razvoza gramoza** za jesensko gramoženje občinskih cest na različnih cestah in važnejših poteh. Za ceste pride v poštev posip iz mestne gramoznice v Medlogu, posip iz kamnoloma Dorn ali obrata »Apnenika« v Pečovniku. Interesenti so vabljeni, da vložijo zadevne ponudbe za vso ali posamezne količine za posamezne ceste v zaprtem ovoju z označbo: Ponudba za navoz gramoza na mestnem poglavarstvu, soba št. 9 do 28. t. m. opoldne. Morebitna pojasnila in tiskovine za vlaganje ponudb je dobiti pri tehničnem oddelku na magistratu.

c **Nedeljski nogomet.** V nedeljo bo na Glaziji zopet živahno. Ob dveh bo pričetek drugorazredne prvenstvene tekme med celjsko Jugoslavijo in Laškim, ob pol 4. pa prvorazredna tekma med Celjem in Trbovljami. Čeprav je prejšnjo nedeljo vseh 10 igralcev neslo v Trbovlje vsak po en gol (golmana, ki je bil najpožrtvovalnejši, bi skoro lahko izvzeli), upamo, da se bo popolna enajstorica to pot nekoliko bolje odrezala. Napeti pa bo morala vse sile, da proti Celjanom, ki so v »formi«, doseže vsaj časten rezultat. Upamo, da bo tudi Jugoslavija, ki je precej časa počivala, pokazala lepo igro in si tako tudi zagotovila nekaj dragocenih točk. Sodila bosta g. Hobacher in Reinprecht.

Trbovlje

Občni zbor Ljudskega odra bo to nedeljo popoldne ob 5 v mali dvorani Društvenega doma. Člani pridite gotovo!

Vpisovanje v rudarsko nadaljevalno šolo v Trbovljah se vrši v četrtek, petek in soboto popoldne od 2 do 5 ure. Pouk in učila so brezplačna. Prinesti je k vpisu zadnje šolsko spričevalo. Pouk se začne 1. oktobra.

Šahovski klub Trbovlje slavi desetletnico obstoja v nedeljo 26. t. m. s slavnostno sejo, ki bo ob 9.30. Nato sledi velik brzoturnir, ki ga priredi Slovenska šahovska zveza v čast ŠKT. Povabljeni so vsi v zvezi včlanjeni klubi (22). Računati je z veliko udeležbo in igra bo zato zelo zanimiva. Za zmagovalca je zveza podarila krasen pokal, ki bo last onega kluba, kateri si pribori prvenstvo 3 leta zaporedoma, ali v 5 letih 3 krat. Razen tega so še druga lepa darila. K tej prireditvi vabi ŠKT vse svoje prijatelje in vse, ki se zanimajo za šah. Vstopnine kljub velikim stroškom prireditve ni, ker ima v prvi vrsti propagandni namen — pridobiti nove prijatelje prekrasni igri. Zato so tudi »kibici« zelo dobrodošli. Našemu domačemu klubu, ki uživa dober sloves med šahisti, čestitamo iskreno k jubileju in mu želimo tudi v bodočnosti lep razvoj.

Maribor

m **Jurja je šel menjat.** Pod tem naslovom smo v »Slovencu« od srede poročali, da je Gutovnik, kateremu je g. Rostočil izročil jurja, da mu ga menja, njegov prijatelj. Sedaj nam g. Rostočil sporoča, da Gutovnik ni bil njegov prijatelj, marveč njegov delavec.

m **Občni zbor mariborske Glasbene matice.** V sredo zvečer se je pod predsedstvom dr. R. Ravnika vršil občni zbor Glasbene matice. Predsednik se je v uvodenem poročilu spomnil umrlega slovenskega skladatelja Adamiča in umrlih članov Fabijanija in Lukmana. Tajniško poročilo je podal Vl. Bertoncelj, blagajniško M. Merčun, gospodarjevo D. Gračner, arhivarsko Marija Rozman. Za koncertno poslovalnico in pevski zbor je poročal g. J. Arnuš, za orkester g. inž. Ranc, za glasbeno šolo g. Bertoncelj in za šolski kuratorij g. dr. Ravnik. Iz posameznih poročil je bilo razvidno, da so vsi odseki agilno delovali in da je preteklo poslovno leto bilo nadvse plodovito. Društvo ima sedaj okoli 660 članov, od teh 68 pevcev in 35 godbenikov. Pri volitvah je bil za predsednika ponovno izvoljen g. dr. Ravnik, v odbor pa: za pevski odsek A. Faganeli, Vl. Bertoncelj, Marija Rozman in dr. Černek, za orkestralni odsek inž. Ranc, M. Strniša, D. Gračner, za starše Merčun, Martinc in Žužek. Preglednika računov sta Leskovšek in Novak. V kuratorij šole je imenovan g. I. Škofič. Odlični mariborski glasbenokulturni ustanovi želimo v prihodnjem letu mnogo uspehov.

m **Prebivalstvo v Studencih narašča.** Na zadnji seji občinskega odbora v Studencih so občinski očetje razpravljali tudi o številnih prošnjah za sprejem v domovinstvo in o prijavah novih stanovalcev v občinskem uradu. V Studencih se vedno bolj naseljujejo tekstilni delavci in to v takem številu, da bodo železničarje, ki so dosedaj bili po številčni moči na prvem mestu, kmalu prekosili. V zvezi s tem je tako narasla gradbena delavnost, da že primanjkuje cenenih gradbenih parcel, katerih je do poslednjega časa bilo še dovolj.

m **Od doma je pobegnila pred kakimi 14 dnevi** 16 letna Marta Koprivnik iz Kejžarjeve ulice. Kljub poizvedbam in iskanju je dosedaj še niso našli.

m **Mlada tatica.** Gostilničarju Ivanu Resniku na Meljski cesti je bila iz nezaklenjene spalnice ukradena listnica z 1150 din gotovine. Sumijo, da je tatvino izvršilo mlado dekle, ki je istega dne po hiši beračilo.

VSE ZA ŠOLO V CIRILOVI!

m **Misijonsko predavanje** bo drevi ob osmih v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Predaval bo misijonar Janez Ehrlich, ki odide v začetku oktobra v Indijo. Skioptične slike bodo predočile pokrajine Indije, zlasti Bengalije ter običaje in šege tamošnjega prebivalstva. Podprimo plemenito stremljenje mladega misijonskega delavca in napolnimo dvorano, da se tudi sami navdušimo za misijonsko delo. Vstopnine ni. Pobirali se bodo le prostovoljni prispevki za misijonarjevo pot v Indijo.

m **Slomškova družba,** podružnica Maribor, ima jutri, v nedeljo, ob desetih na Slomškovem grobu sv. mašo, ki jo daruje msgr. Vreže z nagovorom prelata dr. Kovačiča o Slomšku kot vzorniku slov. kat. izobraženca. Po cerkvenem opravilu v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 kratka Slomškova proslava s predavanjem g. prof. I. Bogoviča: Cerkev, dom in šola po Slomškovi zamisli.

m **Stanovanjski najemniki** imajo v nedeljo, dne 3. oktobra, svoje zborovanje, na katero že danes opozarjamo.

m **Mestna hranilnica postala lastnica velikega posestva.** Kakor doznavamo, je veliko posestvo stavbenika Julija Glaserja, razprostirajoče se severno od carinarnice in po Meljskem hribu, prešlo v last mariborske Mestne hranilnice, ki bo izvedla parcelacijo zemljišča. Na razpolago bo okoli 50 stavbenih parcel, za katere je že sedaj veliko zanimanja. Pod Meljskim hribom bo tako v doglednem času nastala nova in lepa stanovanjska kolonija. Pri pregledovanju so ugotovili, da je posestvo bilo nekdaj samostanska last. Kot zanimivost so na nekem dvorišču našli staro oltarno mizo, ki sedaj služi za dvoriščno klop.

m **Nemci si znajo pomagati.** Kakor znano je po določilih zadnjega finančnega zakona tujerodcem-nedržavljanom onemogočeno nakupovanje posestev v 50 kilometerskem obmejnem pasu. Kako se znajo Nemci temu določilu izogniti, priča primer v okolici Št. Ilja, kjer je neko posestvo kupil slovenski viničar, Nemec pa se je na posestvo vknjižil za vsoto, ki presega vrednost zemljišča. Tako je postal resnični lastnik posestva, katerega si bo v danem primeru znal popolnoma prisvojiti. Tudi ta način pridobivanja posestev bi bilo treba Nemcem onemogočiti, ker sicer ob naši meji kmalu ne bo več slovenskih posestev, naš slovenski državljan bo pa le še tujerodčev tlačan.

Šmartin pri Kranju

Dramatični odsek Prosvetnega društva v Šmartnem pri Kranju bo priredil v *soboto, dne 25. septembra,* ob 7 zvečer uvodno igro »Stanovitni kraljevič«. V tej igri so zavzele vloge samo mlade moči z vso resnostjo, da bodo podale svoje vloge čim bolje in zadovoljili gledalce. V soboto pohitite v Šmartinski dom, kjer se boste razvedrili in obenem pripomogli s svojim obiskom do še večjega uspeha našega dramatičnega odseka.

Tujski promet v Italiji

Od poznavalca razmer smo dobili daljši članek o tujskem prometu v Italiji, katerega smo delno že objavili, sedaj pa nadaljujemo z objavo. Namen teh vrst je pokazati organizacijo tujskega prometa v Italiji, od katere se lahko kaj koristnega naučimo.

*

Cene in politika cen.

Da so cene važen činitelj v turizmu, je znano in to dokazuje zgovorno stanje cen v Italiji.

Najprej nekaj primerov o stanju cen začetkom glavne sezone 1937:

Minimalna cena enopostelјne sobe 5—30 lir, maksimalna cena enopostelјne sobe pa 6 do 35 lir, minimalna cena dvopostelјne sobe 6 do 60 lir, maksimalna pa 12 do 100 lir; popolna penzija (z enopostelјno sobo) 18 do 100 lir, obed od 5 lir dalje; kava Hag 3 lire; steklenica mineralne vode S Pellegrino 6 lir; liter belega vina od 2 lir dalje, čaša pive 1.20 do 2 liri, čaša oranžade 1 do 1.40 lire, kilogram marelic 1 do 1.60 lire, ostalo sveže sadje povprečno po eno liro za kg; 1 kg la volovskega mesa 10—11 lir.

Kljub temu, da skuša oblast zajeziti ali vsaj omejiti dviganje cen, je nastopila podražitev, ki teži k nadaljnjemu porastu. Goveje meso je poskočilo skoraj za 100%, cena masti se je dvignila za dve liri pri kilogramu itd.; po zatrdilu gospodarskih krogov more biti govora povprečno o 40% dvigu cen nasproti l. 1936.

Ob tem stanju tudi hotelske cene niso ostale in tudi niso mogle ostati na lanski višini, čeprav se to od uradne strani zanika.

Če pa je višina cen v Italiji kljub temu razmeroma zmerna — izvestne stvari so tako rekoč na pol zastonj — bi pripisal kot glavni razlog za to stanje organiziranemu porazdeljevanju blaga, ki je možno le s smotrnim prometnim in tržnim zajetjem vsakega, tudi najoddaljenejšega kraja. Prav verjetno je pa tudi, da prekupci in navijalci cen nimajo ugodnih tal v Italiji; poleg tega pa se trgovine najbrže zadovoljujejo ali se morajo zadovoljiti z zaslužkom, ki je prej skromen ko pretiran, trgovini sami pa daje pečat realnosti.

K znosnemu stanju cen je prišel še en akt modre turistične politike: razvrednotenje lire. — Uspeh ni izostal. Dejstvo je, da inozemski turisti, zlasti oni iz valutarno jakih zemelj naravnost drve v Italijo, ker tu prvič ceneje žive, nego kje drugje, drugič se gibljejo v mednarodnem svetu, in tretjič jim nudi Italija neizčrpno bogastvo za povečanje duhovnega obzorja.

Marsikaj bi se dalo iz tega skovati v pouk in posnemanje pri nas. Naj se omejim na dvoje.

Z ozirom na vladajoče razmere pri nas moram posebej poderčati odlično preskrbo vseh krajev in zlasti turističnih krajev Italije s svežim sadjem. Tega je toliko, v taki izbiri in po tako nizkih cenah na razpolago, da človek, nevajen tega, opravičeno strmi. V najoddaljenejših planinskih in visokogorskih postojankah opaziš isto izobilje kot, recimo, v Adižki dolini, cene pa so kljub temu komaj za 10 do 20 centesimov višje. Ali ni to za turista naravnost idealno? Kaj je poleti bolj osvežujočega kot kozarec sladkega in kislega mleka ali vztrezna količina zdravega in zrelega sadja katerekoli vrste!

Naj mi naši sadjarji ne zamerijo, ako smatram, da bi bilo v interesu našega turizma in gotovo ne nazadnje v interesu sadjarstva samega, stremeti: 1. da pridela v bodoče več ranega (zgodnjega) sadja, sposobnega za trg; dosedanji pridelek je bil namreč glede na potrebe naše turistične glavne sezone (junij—avgust) tako po množini kot po kakovosti povsem nedostaten; 2. da se stavi to sadje na razpolago po znosljivih, ne po dosedanjih, več ali manj pretiranih cenah, ki so bile tako često povod za pritožbe turističnega sveta; da se to doseže, je treba organiziranega tržnega zajetja vsaj vseh večjih turističnih središč Slovenije, ki naj bi ga izvršili najbolje sadjarji sami (zadružnim potom ali drugače) z izločitvijo dosedanje verige posredovalcev in prekupcev; 3. da se po gostiščih dvigne konzum našega sadja vobče.

Glede konsuma alkoholnih pijač. — V gostilnah in vinotočih Italije sem videl napise: »Vino rosso e nero superiore di 10°, vino bianco superiore di 9° — tedaj točno določena meja jakosti za bela, rdeča in črna vina, izpod katere se točenje sploh ne sme vršiti. Smatram, da bi bil tak predpis tudi pri nas zelo potreben. Potem bi prenehalo v vseh onih — hvalabogu sicer redkih primerih — točenje neke tekočine, ki je vse drugo prej, samo naravno in zdravo vino ne, a je v sramoto našemu vinarstvu, v škodo gostilničarju in v nejevoljo konzumentu.

Higiensko stanje, občekoristne higienske ureditve turističnih krajev.

Turističnega kraja brez vodovoda, brez kanalizacije in ne da bi se kar v najboljšem stanju držale ceste (pometanje, polivanje v suši itd.), nisem imel priliko videti. Večji turistični kraji razpolagajo tudi z javnimi kopališči. Sploh beleži javna higiena proti predvojni dobi silen napredek. Cestni pometači z napisom »Urbana netezza« imajo enotne, sive kroje z modro obrobljenimi robovi; njih posode (dvokolnate smetišnice) s skoraj hermetičnim zapiralom dokazujejo, kako se pomen higiene pojmuje. — Klopi po parkih se često brišejo; odpadki in smeti imajo povsod svoj prostor, prav tako najdeš javne toalete.

Električna razsvetljava.

Jo imajo, samoumevno, povsod, saj je vsa Italija elektrificirana.

Prometna sredstva.

Gostota vseh prometnih sredstev, izbira, način in točnost obratovanja je popolna. V pogledu kakovosti bi se dalo prigovarjati oddelkom III. razreda: nimajo namreč kljuk-obešalk, hodnike pa imajo po sredi, tako, da so klopi kratke in zato neprimerne za uporabo kot ležišča na daljših progah. Sreča je, da so taki vagoni samo na stranskih relacijah v prometu; na glavnih progah jih ni; tu so v prometu moderni — zvečine 4-osovni — vagoni.

Ceste so po ogromni večini asfaltirane ali tlakovane. Razmeroma slabo cesto sem videl skozi Val Sugano; tudi cesta, ki vodi iz Bolzana v Dolomite, še ni modernizirana v celoti, toda odnosna dela so v teku. Cestišče stare ceste cestarji sproti polivajo, da se prepreči tvorba prahu.

Da je avtomobilski turizem spričo tega do skrajnosti razvit, ni treba posebej omenjati. Izborne ceste so pač največja privlačnost za tuje avtomobiliste; po zatrdilih avtomobilistov samih pa je storil tudi »turistični bencin« svoje. Tako ni čudno, če avtomobilski promet v Severni Italiji, zlasti skozi Dolomite malo ali prav nič ne zaostaja za onim preko Velikega Kleka v Avstriji.

Obmejna služba v Italiji.

Le-ta je precej natančna in stroga. Izvaja jo na vsaki obmejni postaji številčno jak kader uslužbencev raznih strok. Zelo dostojanstveno, karabinieri v svečanih službenih krojih in v belih rokavicah. Policijski in carinski organi so izobraženi ljudje, okretni, vešči jezikov.

Formalnosti na meji so dokaj dolgotrajne, zlasti pri potovanju v Italijo. Pri potovanju iz Italije gre hitreje; saj prično z njimi na progi Trst—Ljubljana takoj izza Trsta.

Jugoslovani smejo vzeti danes s seboj v Italijo 300 efektivnih lir. Kdor ima več, se mu odvzame proti pobotnici. Kakor povsod, tako je tudi Italija interesirana na tem, da prineso tujci devize s seboj, ne njene novčanice. — Tudi na povratku iz Italije se vrši revizija potnikov predvsem v pogledu valut. — Potnik, ki se deklarira ali izkaže kot turist, je deležen milejšega postopka pri reviziji. Niso podvrženi revizijskim formalnostim v vlaku potniki, namenjeni v Italijo, ki izjavijo, da izstopijo na prvi italijanski postaji.

Čeprav nastopajo italijanski obmejni organi, bi rekel, preveč pompozno, vendar dobi tujec pred njimi respekt. Ni, da bi jih mi zaradi zunanjosti in nastopa posnemali; gotove nedostatke pa bi se dalo — in tudi potrebno bi to bilo — pri nas brez truda in stroškov, zato pa na vsak način v interesu obmejne službe odpraviti.

Zaposlenost v avgustu

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je pravkar izdal statistiko svojih zavarovancev za mesec avgust po strokah. Uvodno ugotavlja Okrožni urad, da je članstvo v posameznih dnevih že prekoračilo maksimum, katerega smo dosegli v letih 1929 in 1930 in to vkljub temu, da je odpadlo od leta 1935 okoli 4000 delavcev iz zavarovalne obveznosti (delavci na račun bednostnega sklada, poljedelski delavci, ki so samo prehodno in slučajno zaposleni v zavarovanju zavezanih obratih).

V konjukturnem pogledu so najbolj napredovale naslednje stroke (od avgusta lani na avgust letos): gradnje nad zemljo 2.492 delavcev ali 35.09%), gozdnožagarska industrija (2.463 ali 40.97%), tekstilna industrija 1.968 del. odn. 13.8%), kovinska industrija (890 ali 12.62%), ter industrija kamenja in zemlje (za 787 ali 13.4%). Nazadovali sta le gradnja železnic in cest za 331 del. ali 8.39% in industrija tobaka za 116 ali 11.89%.

V sezijskem pogledu (od julija na avgust) so najbolj napredovali gozdnožagarska industrija, gradnje nad zemljo in gradnja železnic, cest itd.

Najvažnejše stroke so bile v avgustu naslednje: tekstilna industrija 16.232, gozdnožagarska industrija 8.475, gradnje nad zemljo 9.593, kovinska 7.943, industrija kamenja in zemlje 6.658, hišna služinčad 8.920.

*

Iz zgodovine zadružnega zakona. Sedaj, ko je stopil v veljavo nov zadružni zakon, je prav, če povemo, da smo čakali nanj vso dobo po vojni. Izdelanih je bilo veliko načrtov, dokler sedanja vlada ni izdelala takega predloga, da je bil lahko predložen skupščini oktobra leta 1935. Poseben skupščinski odbor je pretresal zakon ter je bil v sporazumu z zastopniki zadružništva samega zakonski predlog tako izpreminjen, da je bilo lahko predložen plenumu narodne skupščine v razpravo. Dne 17. julija je bil novi zakon sprejet in takoj poslan senatu v razpravo, ki ga je v svojem plenumu sprejel 23. julija. Poteklo pa je še nekaj časa, da je dobil zakon najvišjo sankcijo in da je stopil v veljavo.

Zveza slovenskih zadrug. Z ozirom na novi zadružni zakon je sklenila Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani osnovati posebno revizijsko zadružno centralo, o kateri ustanovitvi in registriranju v zadružnem registru smo že poročali. Kakor posnemamo iz poročila zvezinega glasila Zadružni vestnik, zvezina uprava s tem še ni oživotvorila delovanja nove zveze, temveč je hotela samo pravočasno zagotoviti svojim zadrugam možnost, da po novem zakonu lahko izvrše reformo tudi glede ločitve dela. Dokončno pa bo razpravljal in sklepal o tem prihodnji občni zbor zveze.

V proslavo 100-letnice rojstva Mihe Vošnjaka, očeta slovenskega zadružništva, bi imela biti proslava že 19. septembra. Sedaj je določena proslava za 10. oktober. Za to priliko bo izdan jubilejni zbornik, nadalje bo v Celju, kjer je bila ustanovljena prva slovenska zveza posojilnic, slavnostni občni zbor; posebna delegacija pa bo položila venec na Vošnjakov grob.

Zadružni vestnik tudi prinaša vest, da je zveza zaprosila za zakonito zaščito. Prošnja je bila odposlana kmetijskemu ministrstvu že pretekli mesec. Zveza prosi za odlog plačil za 6 let.

Višje cene za pragove. Dne 20. t. m. je bila pri glavnem ravnateljstvu drž. železnic v Belgradu licitacija za dobavo 1.818.350 komadov pragov. Ponudnikov je bilo okoli 50, ki so skupno ponudili 991.480 kom. hrastovih pragov, 757.100 bukovih pragov in 147.600 borovih pragov, skupno torej 1.896.180 kom., kar da 77.821 komadov več, kot je zahtevalo glavno ravnateljstvo. Cene so povprečno za 20% višje kot so bile lani.

Kdo bo dobavil kable. Na zadnji licitaciji za dobavo kabla Belgrad-Maribor je sodelovala ena sama tvrdka v imenu vseh ostalih. Sodelovalo je pri tem konzorciju 7 tvrdk: International Standard Eletric Co., New York, Siemens-Halske, Berlin, Siemens-Schuckert, Dunaj, Felten & Guilleaume, Köln, Felten & Guilleaume, Dunaj, A. E. G., Berlin. Ponudba odgovarja zahtevam, je sestavljena za več alternativ in so jo začeli v poštnem ministrstvu že proučavati.

Nova delniška družba. Minister trgovine in industrije je odobril osnovanje delniške družbe »Jugoslovanski Plumbum« v Belgradu. Družba hoče rudariti ter se udejstvovati tudi v topilničarstvu. Glavnica znaša 1 milij. din, 1000 delnic na 1000 din. Pri vpisu se plača 25% in 50 din za stroške na delnico, ostanek v teku 1 leta. Kdo so snovatelji ni objavljeno. Ustanovni občni zbor bo dne 7. oktobra.

Konkurz je odprt nad imovino tvrdke Izdavačko preduzeće »Štampa« d. d. v Belgradu. Prvi zbor upnikov je 30. septembra, narok za preizkus terjatev je 29. novembra; konk. sodnik je Jovan Stojanović, upravitelj konk. mase je pa odv. Dioniz Godina iz Belgrada. — Družba je svoječasno izdajala cenen dnevnik »Štampa«, ki pa se ni mogel uveljaviti.

Deln. družba za eksploatacijo lesa v Zagrebu. Računski zaključek družbe za 1936- 1937 (poslovno leto je prenehalo dne 31. maja 1937) izkazuje pri glavnici 5.0 milij. din, izgube 0.6 milij. din, dočim je znašala v poslovnem letu 1935-1936 izguba 2.34, 1934-1935 pa 0.5 milij. din. Tako so skupne izgube družbe narasle na 4.55 milij. din dne 31. maja 1937. Upniki so znašali 1936-1937 97.97 (102.05) milij. din, dolžniki 82.86 (85.9), bilančna vsota 110.56 (112.9) milij. din. — Družba predlaga občnemu zboru delničarjev, ki bo 11. oktobra 1937 v Zagrebu, razpravo o likvidaciji ev. volitev likvidatorjev. — Družba je že pred vojno igrala važno vlogo v hrvatskem lesnem gospodarstvu, posebno pa se je razmahnila po vojni. Udeležen je pri njej tudi madžarski in avstrijski kapital. Leta 1928 je bila izvršena prva sanacija družbe z odpisom delniške glavnice od 40 na 0.8 milij. z znižanjem imenske vrednosti delnice od 50 na 1 din. Podjetje je udeleženo tudi pri Bosenski deln. družbi za eksploatacijo lesa in parne žage v Banjaluki in Virbo, d. d. za eksploatacijo lesa, sedežev v Zagrebu, žaga v Virovitici.

Gibanje hranilnih vlog pri francoskih hranilnicah. V prvi polovici septembra 1937 je znašal pri francoskih hranilnicah presežek vlog nad dvigi 54 milij. frankov, dočim je bil v prvi polovici septembra 1936 zabeležen presežek dvigov nad vlogami za 79 milij. frankov.

Borza

Dne 24. septembra 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal na naših borzah angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237.20 do 238.80.

Avstrijski šiling se je v Ljubljani malenkostno okrepil na 8.435—8.535, v Zagrebu je beležil 8.425—8.525, v Belgradu 8.4162—8.5162.

Grški boni so beležili v Zagrebu 30.04—30.74, v Belgradu 30—30.70.

Italijanske lire so nudili v Belgradu po 2, španske pezete pa v Zagrebu po 2.70.

Nemški čeki so v Ljubljani malenkostno popustili na 12.735—12.935, v Zagrebu na 12.72 do 12.92, nadalje so v Zagrebu beležili za konec oktobra in sredo novembra 12.675—12.875, za konec novembra 12.66—12.86. V Belgradu so beležili 12.72—12.92.

Devizni promet je znašal v Belgradu 3,146.000 dinarjev, efektni pa 1,159.000 din.

Ljubljana — tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2397.41—2412.—
Berlin 100 mark	1740.08—1753.90
Bruselj 100 belg	730.45— 735.52
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	214.41— 216.47
New York 100 dolarjev	4308.51—4344.82
Pariz 100 frankov	148.17— 149.61
Praga 100 kron	151.54— 152.64
Trst 100 lir	227.70— 230.78

Curih. Belgrad 10, Pariz 14.90, London 21.2525, New York 435.50, Bruselj 73.28, Milan 22.925, Amsterdam 240.575, Berlin 174.70, Dunaj 79.75 (82.05), Stockholm 111.10, Oslo 108.30, Kopenhagen 96.25, Praga 15.21, Varšava 82.25, Budapešta 86.25, Ateno 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.53, Buenos-Aires 130.50.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo 92.25 do 93.25, agrarji 53.50—54, vojna škoda promptna 412—414, Begluške obveznice 76.50—78, 4% sev. agrarji 51—53, 8% Blerovo posojilo 94.50—95.50, 7% Blerovo posojilo 85—86, 7% posojilo DHB 98.50—100, Trboveljska 255 blago.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 92.50 denar, agrarji 53.50—54.50, vojna škoda promptna 411.50—412.50, za konec decembra 412 blago, begluške obveznice 77 denar, dalm. agrarji 75 denar, 4% sev. agrarji 52.50 denar, 8% Blerovo posojilo 94—95, 7% Blerovo posojilo 85.50—86, 7% posojilo DHB 100 denar, 7% stab. posojilo 86.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.500 denar, Priv. agrarna banka 196 denar, Trboveljska 255 blago, Gutmann 45 denar, Isis 30 blago, Bečkerek 600—650, Osj. liv. 200 blago, Osj. sladk. tov. 198 blago, Dubrovačka 425 do 430, Jadr. plov. 425—430, Oceania 275 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 92 denar, agrarji 54 blago, vojna škoda promptna 410—411 (411, 410), begluške obveznice 77.50—78 (77.75), dalm. agrarji 75.50 do 76 (75.74), 4% sev. agrarji 52.75 denar, 8% Blerovo posojilo 95 blago, 7% Blerovo posojilo 85—86, 7% posojilo DHB 100 denar, 7% stab. posojilo (87.25). — Delnice: Narodna banka 7.400 do 7.500, Priv. agrarna banka 202 blago.

Žitni trg

Novi Sad. Ječmen: bč. sr. 63—64 kg 132.5 do 135. — Koruza: bč. srem. 101—102, ban. 98 do 99. — Vse ostalo neizpremenjeno. — Tendenca neizpremenjena. — Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bč. okolica Sombor 175 do 177, gornja bč. 176—178, srem. 177—179, slav. 177—179, bč. ladja kanal 179—181, bč. ladja Begej 180—182, bč. ban. Tisa šlep 180—182. — Oves: bč. 110—112; srem. slav. 112—114. — Rž: bč. 162—164. — Koruza: bč. srem. 100 do 102, bč. bela 2% 100—102. — Otrobi: bč. srem. 93—95. — Fižol: bč. beli 2% 200—205. — Tendenca neizpremenjena. — Promet 61 in pol vagona.

Hmelj

Žalec, 24. septembra 1937.

XIII. uradno poročilo Banovinske hmeljske komisije dravske banovine:

Po našem zadnjem poročilu z dne 20. t. m. se pri nekoliko bolj mirnem razpoloženju nadaljuje z nakupovanjem letošnjega pridelka in se plačuje za prvovrstno blago 25—26 din, za dobro srednje 23—25 din, za različne vrste srednjega blaga 19—23 din in za slabši hmelj do 18 din za kg.

Kulturni obzornik

Razstava kluba „Neodvisnih slovenskih likovnih umetnikov"

— 85 del v najrazličnejših tehnikah.

Že več let se v našem umetnostnem organizmu pojavljajo motnje. Nekaj jih je čisto človeškega značaja; rivaliteta, borba za obstanek; nekaj pa jih izvira iz globljih časovnih fundamentov: odpor posameznih umetnostnih struj proti drugim strujam, posameznih umetnikov do svojih organizacij, borba med toliko zaničevanimi in osovraženimi »izmi« in naposled še huda jeza vsega umetniškega sveta do naše uboge kritike.

Živimo v razburkanem času, ki je enak pri nas, kakor po vsem svetu. V tretjem cesarstvu je narodni vodja umetnostni svobodi že zdavnaj postavil svoj veto, v Italiji sledi umetnost krepkim korakom drugega imperatorja, v Franciji svoboda umetnostnega razvoja meja ne pozna, povsod pa je mrzličen povzdig sveta, ta orjaška, komaj par decenijev trajajoča regeneracija materialnih in kulturnih dobrin, postavila človeka v svetu umetnosti pred tako silno spreminjanje te božanske cvetlice, da jo človek starosti ene same človeške dobe skoro ne more doumeti. Hotenje za novim slogom, za novo, vse čase nadkriljujočo podobo umetnosti je rodilo »izme« (nesrečne izme), ti pa so premogli to, da danes lahko razstavljata pri nas Jama in Kregar in Zajec in Franc Kralj obenem in da se z njimi (namreč z »izmi«) danes beli glavo naša kritika, hoteč prinesti red in razumevanje na naše umetnostno polje in na ta način zgraditi most med umetnostjo in že obupujočo publiko. V tem konglomeratu najrazličnejših umetnostnih naziranj, tako umetnikov, kakor kritikov in še v odnosu slednjih do narodovega občestva, v katerega okviru se vse to dogaja, se že par let opažajo ostra, prav nervozna nasprotja, ki pa izvirajo iz globokega nezadovoljstva vseh teh faktorjev ob neizpolnjenih željah, da se naša umetnost konsolidira.

Tudi današnja razstava je brez dvoma eden takih poizkusov. Tvorci se nazivajo »mlada generacija«. Zdi se, da mora tu že po fiziološki danosti reševati nova generacija ta problem, saj poznamo, kako močne zareze prinaša v razvoj umetnosti ta fiziološki proces staranja in prihajanja mladih sil. Dejal sem: poizkusov! Zato, ker je nemogoče prerokovati, — sebi v dobro pa imajo Neodvisni mladost in — započeto delo.

Prav za prav je kritiku težavno in dokaj neprijetno delo ocenjevati to razstavo, kajti Neodvisni so tudi kritiki v svoji živi in organični akciji po resničnejši in boljši umetnosti predpisali svoj recept: Kritika mora umetniku pripomoči v iskanju resnice, mora se vanj vživeti, doumeti njegovo nastrojenje, biti mora konstruktivna. Kakršna je sedaj, je večinoma le analiza in fragmentiranje. V to se sedaj ne bom spuščal, morda bom kdaj drugič o tem spregovoril nekaj besed. Gotovo pa je, da je v nekaterih ozirih ta recept pravičen in da ga bo vsekakor treba upoštevati.

RAZSTAVA.

Didek Zoran je še precej pod vplivom svojega profesorja Becića. Njegov način slikanja je v gladkih velikih barvnih ploskvah in pa kolorit (št. 7). Vendar pa kaže mladi slikar močno tendenco, da se osamosvoji. Dober je njegov Pocajtov mlin (št. 2), Na obrežju (št. 3) pa je slabša. Močni slikoviti vtis, ki ga doseže slikar s hitro menjajočimi svetlimi in temnimi partijami, razdrobijo volumen posameznih objektov kakor tudi prostorninsko predstavo. Boljša je Ulica (št. 5), kjer je nekoliko umirjenejši, najboljše delo od vseh pa je Mali hlapec (št. 6). Tu se pokaže slikar pravega virtuoza v obvladanju oljne tehnike, senzualistični kolorit se je umaknil monotoni kombinaciji rjavih in rumenkastih tonov, vsa kombinacija pa je sila pridobila na resničnosti upodobljenega prizora, kakor tudi prizorišča.

Mušič Zoran. Opoldanski odmor (št. 26). V kameniti ogradi, pod drevjem v žarki sončni

Mušič: Osli v ogradi.

svetlobi so k počitku polegli delavci. V ozadju se krajina poglablja. Snov povsem naturalistična. Vendar pa je ta preprosti dogodek iz realnega sveta podan na drugačen način. Umetniku ni šlo zgolj za obnavljanje določenega kosa narave, za točno reprodukcijo vseh predmetov, ki se na njem nahajajo, marveč je vse skupaj pojmoval čisto subjektivno. Tako n. pr. ni tok svetlobe, ki se vije v posameznih partijah slike, podan samo v objektivnem namenu, marveč demonstrira tudi subjektivno umetnikovo idejo o bistveni enakosti vseh form matere zemlje, v katero izginjajo posamezni avtonomni delci, kakor ljudje, drevje, kamenje — (zanimivo je, da se na več slikah pojavi motiv kamnitne, zložene ograde, pri kateri so posamezni samostojni delci mozaično sestavljeni drug poleg drugega — morda »asociacija« na umetnikovo prepričanje o tej celotni kompoziciji) — ob določenem kraju in ob določeni obsvetljavi. Isti problem rešuje Mušič tudi v ostalih svojih slikah. Morda gre v tem zavestnem hotenju po upodobljenju bistvenih form naravnih pojavov celo predaleč, poglejmo »Kopalke« (št. 30), kjer je množica avtonomnih objektov, nahajajočih se v prostoru in atmosferi, postala le še nekaka kristalinična masa. Isto vidimo tudi v št. 31, vendar pa bi moral tod slikar poseči drugam, morda k Brueghelu, ki je tudi reševal problem asimilacije človeka do zemlje, seveda na povsem drug način. Omersa Niko. Dobro je njegovo Tihožitje (št. 32). Preproste, nevtralne barve, vendar kompozicionalno temeljito pretehtane. Lepa slika je Sadovnjak (št. 36). Po svoji umirjeni barvni skali je nagnjen k grafiki. Risbe Špica (št. 38), Mlekarica (št. 42), so zelo dobre. Način obdelave krajine spominja nekoliko na Miheliča.

Pregelj Marij se trudi za čim slikovitejšim vtisom svojih del. Vendar mu barva ne služi samo impresivno, marveč jo v zvezi s formo predvsem skuša poduhoviti in ji dati ekspresivni značaj. Ta ekspresivna nota v njegovih delih prevladuje, (št. 62, 64, 66). Dober je njegov Kadilec in podoba očeta. Sedej Maksim je neutruden raziskovalec, pa ne v škodo svoje umetnosti. Od vseh je najbolj konstruktiven, če se smem tako izraziti. Elementi dobre »klasične« umetnosti, kakor kompozicije, razmerje figure do prostora, posebno do krajine, barve, vse to ga zanima. Zdi se, da mu je najbolj pri srcu Giorgione. Več motivov spominja na njega, n. pr. gole in oblečene figure v skupnem sožitju v krajini, krajina sama je poetični spremljevalec ljudem, ki v njej prebivajo in končno tudi barva. Seveda je raba slednje pri njem popolnoma druga. »Zagovarjali bomo torej vsak vpliv, ki bo šola za pošteno delo«, je dejal govornik ob otvoritvi. To je eden takih vplivov. Umetnost, ki je izgubila vse ono, kar je imela stara, dobra renesančna umetnost, mora dobiti to nazaj. In Sedej je vzel po vsem videzu to breme na svoja ramena. Vendar pa je po drugi strani povsem moderen (št. 76a) in kar je glavno, njegove stvari so res kvalitetne. V grafičnih listih je dobro viden njegov velik napredek. Šohaj Slavko razstavlja kot gost, vendar je preslabo zastopan, da bi se moglo o njem kaj več govoriti. (Dalje.)

Preveč zemlje – premalo ljudi

Pastorka Brazilije — država Paraná

Paraná je obdana z južnobraziljskima državama Sao Paolom in Santo Cathurino. Malo je je slišati o državi Paraná in vendar bi mogla biti ta pastorka Brazilije najboljše ozemlje, kamor bi se mogli naseliti ljudje, ki so brez kruha. Z obale v notranjost dežele so začeli zasajati plantaže, a so se le na prvi visoki planoti obnesle. Druga visoka planota se ustavlja nasadom. Vmes med obema so neizmerni gozdovi, kjer se pretakata veletoka Paranapanema in Iguassu, ki tretjo planota popolnoma pokriva in nanašata rodovitno prst »terro-rosso«, a nikjer ni priseljencev, ki bi jo obdelovali. V teh praznih pokrajinah, Sertao bruto, živi 250 družin. Samo zahodni del države Paraná je bežno spoznal ljudi. Do l. 1924 je bilo razvito pridelovanje čaja máte. In v tej dobi so zemljo mrzlično izrabljali in obdelovali le toliko, kolikor je bilo neobhodno potrebno.

Nato je prišla revolucija, cena čajnemu trgu je padla, ljudje so se izselili. Na 190 km dolgi progi ozemlja je bilo 1934 samo troje brazilskih in 25 indijanskih družin. Santa Cruz je od l. 1936 mesto brez ljudi, saj se je Thomas Soubrinho poslednji izselil iz njega. In tako je videti, da veletok Paraná zaman donaša vode in rodovitno prst.

Drugačno je v severnem delu države Paraná. V novejšem času so ondi zgradili železnico in nekaj cest do bližine reke Tibagy. Zato pa se ta pokrajina vedno bolj razvija. Paraná meri 200.000 kvadratnih kilometrov, a na 1 kvadratnem kilometru biva samo 5 ljudi! Že bližnja država Sao Paolo je petkrat gosteje obljudena. Vsega skupaj živi v Paraná 1.1 milijona ljudi, od teh dve petini v mestih in strnjenih selišči, tri petine pa so v pionirskih naselbinah. Medtem ko živi na prvi visoki planoti (22.600 kvadr. km) le 24,4 ljudi na kvadr. km, jih biva na tretji planoti (53.000 kvadr. km) le 1,9 in severno od Rio Piquirya (75.000 kvadr. km) samo 0,4 ljudi na 1 kvadr. km! To je neskončno malo za tako rodovitne pokrajine.

Sredi 16. stoletja so se začeli v Paraná naseljevati Portugalci. Tem so sledili Nemci, ki so že prej bivali v Braziliji, predvsem iz Sao Paola. Šele l. 1908 so prišli tudi Nemci iz rajha in se jih je do 1919 priselilo 76.000 v Paraná. Največ je Nemcev v glavnem mestu Curityba, ki ima 120.000 prebivalcev in je od teh 30.000 Nemcev.

V Paraná je na rodovitnem delu ozemlja precej Japoncev. Podnebje je takšno, da prija Evropejcu in Azijcu; v Curitybi, na primer, niha temperatura med 34 stopinjami vročine in 4 stopinjami mraza. Na visokih planotah ni malarije in rumena mrzlica je prišla in šla. Kako naglo se širi naseljevanje na severu države, je videti v številkah prodanih in kupljenih zemljišč. Leta 1930 so priseljenci pokupili samo 2610 hektarov zemlje, a leta 1934 že 28.430 ha. Do teh dni je oddanih približno 75.000 hektarov zemlje.

Zemljišča kupujejo v prvi vrsti Brazilci, nato Nemci, tem sledijo Italijani in Japonci. Podoba narodov-ničmanov! —

V severnem delu Paraná pridelujejo kavo, bombaž, koruzo, riž, fižol, zelenjavo, pšenico, ječmen, deteljo in tudi tobak. Seveda je pomembna tudi trgovina z lesom. Dozdeva se, da je začela nova doba za Paraná. Davni gospodarji države, Portugalci in Španci, so že v letih 1580 do 1635 ustanavljali selišča za Indijance v pokrajinah Ivahy in Tibagy. Samo v provinci Guayra so stalno naselili 200.000 Guaranijev. Toda Vandeirati so vse opustošili in z jezuiti so tudi kolonisti zbežali v Paragvaj. Šele čez 150 let kasneje se je severni in zahodni del države zavedel, da je treba ljudi v deželo. Brazilski vojaki so po odkritju porušenega gozdnega mesta Villa Rica postali pionirji v pokrajinah brez ljudi. Ob poti za živinske transporte z Matto Grossa so se naselili ljudje in kmalu so ustanavljali selišča tudi v notranjosti teh pokrajin.

Radijska postaja težkega topništva dravske divizije; v ozadju platna, s katerimi pa dajejo znake izvidniškim letalom.

Obup sovjetskih kmetov

Medtem ko najvišje osebnosti v sovjetski državi obsojajo oblasti na smrt ali jih pošiljajo v pregnanstvo; ko sleherni, ki ima kako vodilno mesto v trgovini, industriji, upravi itd. trepeče v bojazni pred osumljenjem, pa se kmetje v svojih vaseh še dalje upirajo sovjetski državi. Dozdeva se, ko da so kmetje, ki nimajo nobenih pravic več in so vpreženi v jarem kolektivnega gospodarstva, popolnoma obupani. Prepričani so, da jih slabša in hujša usoda ne more več zadeti. V svojem sovraštvu zoper sovjetske mogotce počenjajo kmetje vprav obupna dejanja. Sovjetsko časopisje že nič več ne toži samo o tem, da so kmetje popolnoma otopeli, da ne sejejo in ne žanjejo, marveč poroča naravnost, da kmetje žitna polja zažigajo, da uničujejo poljske stroje in uporabljajo les skednjev za kurivo. Seveda časopisi ne povedó, kaj se zgodi s kmeti, ki jih zalotijo pri takih dejanjih, pové pa, da je kmetom že vse vseeno, da so brezbrižni za svoje življenje, pač pa da skušajo povsod oškodovati državo.

Sovjetskoruski list »Tihookeanskaja Zvjezda« je pred nekaj dnevi poročal, da je v kolhozu Stepanovič v Kirovskijskem rajonu neki kolhozni kmet zagrešil s tem protidržavni čin, ko je ponoči kolhoznemu konju razparal trup, da je konj poginil. To pa ni en sam tak primer, piše list dalje, »v tem kolhozu. Čudno je, da je v istem kolhozu nedavno ‚padel' konj v vodnjak. Kar 17 dni so potem ‚iskali' konja v tem vodnjaku, a ga niso našli. Kolhozni predsednik kmetov ni pozval na odgovor, ampak jim je še najstrožje zaukazal, naj vsi molčijo.« — »Doslej,« se pritožuje isti list, »niso rajonske organizacije ničesar ukrenile, tako da morejo protidržavni kolhozni kmetje nemoteno uganjati takšno zločinsko početje.«

Najzagrizenejši sovražnik sovjetske države, ki se v svojem obupu ne boji ne izgnanstva ne smrti, je pač sedanji ruski kmet!

Slavospev starosti

Če človek proučava dolgo življenje velikih ljudi, se mu zbudi veliko zanimanje v življenje in njegove uspehe. Treba si je le ogledati razne zglede iz zgodovine vseh narodov. Tako je Arhimed iznašel vžigalno zrcalo, ko je bil 75 let star. Epimenid, grški modrec, je svoje sodobnike navduševal še v starosti 100 let. In Solon, Pitagora, Zenon, Diogen so se še z 90 leti odlikovali s svojo duševno čilostjo. Demokrit je bičal človeške slabosti in se jim rogal, ko mu je bilo 95 let. Platon je z 80 leti govoril svoje najlepše dialoge, Kato se je v starosti 80 let učil grščine; Michelangelo, Tizian sta še 90-letna naslikala krasne umetnine. Slavni japonski risar Hokoušaj je dal svetu svojo največjo mojstrovino, ko mu je bilo 97 let! Humboldt, Chevrieul sta 90-letna očarala svet s svojimi storitvami. Masaryk, Gladstone, Bismarck niso še izgubili svežosti duha in telesa, ko jim je bilo 80 let in Ernest Legouvé je z 90 leti pisal knjige, ki so se kar iskrile od duhovitih domislic. Verdi je zlagal skladbe, ko mu je bilo 90 let. Delpend-Cantal se je 100-leten predstavil vojaški komisiji in se je udeležil bitke pri Fontenayu!

Roger Bacon je pripovedoval zgodbe o ljudeh, ki so dosegli starost 300 let; navajal je nekega »Macrobe de Goa«, ki je baje živel 400 let in nekega Marc Craina v 17. stoletju, ki je živel 200 let. Bacon pripomnja, »da živijo najdelj duhovne osebe in pa plesalci«.

Možje, ki so vodili usodo svojih narodov, kakor Metternich, Broglie, Goriakov, Cappon, Crispi, Lord Mansfield, Lord Pelham in slednjič še Masaryk — so bili stari preko osemdeset let, ko so odložili svoje težavne posle.

Nj. Vel. kralj Peter, kraljica Marija in kraljeviča Tomislav in Andrej na belgrajskem velesejmu

Helikopter

Z letalom je človeštvo v kratki dobi razvoja tridesetih let doseglo uspeh s katerim se po pravici lahko ponaša. Aparati, ki nam služijo za letenje so se do sedaj razvijali v treh vrstah: letala, zrakoplovi (baloni, cepelini) in avtogiro. Avtogiro je šele nekaj let stara iznajdba — letalo, ki je tako zgrajeno, da ima namesto kril velik propeler, ki ga »drži v zraku«. Njegove dobre lastnosti so te, da more počasi leteti, da ima zelo kratek start in da zahteva malo prostora za pristanek. Slaba stran pa je, da porabi mnogo več goriva kakor navadna letala.

Imamo pa še četrti tip letala, ki se še ni razvil preko poskusov, helikopter. Helikopter je letalo, ki naj bi ga propelerji, ki jih ima namesto kril, dvignili navpično v zrak in ki bi moglo v zraku mirno obviseti na poljubnem mestu.

Do sedaj je bilo zgrajenih že več takih letal, vendar razen Francoza Claissa ni nobeden dosegel kakega vidnjšega uspeha. V večini slučajev so aparati že po prvih poskusih izgubili ravnotežje in strmoglavili in največkrat pod seboj pokopali konstrukterje.

Sedaj poročajo iz Bremena, da je profesor Focke zgradil helikopter, ki je pokazal zelo dobre uspehe. Aparat ima sedemcilinderski zvezdni motor s 16 ks. Za pristajanje ima štiri kolesa. Dosegel je višino 2500 m. V zraku se je obdržal 1 uro 20 minut. V vodoravnem letu je dosegel hitrost 122 km na uro.

Napoleon

ni bil do konca priljubljen pri Francozih. Njegov kip, ki je stal na vendomskem stebru, je nekoč poulična druhal vrgla na tla. Ruski car ga je vzel s seboj v Petrograd. Ko se je bil pa Napoleon z Elbe spet vrnil na prestol, je bilo Parižanov sram osamelega stebra. Ker kipa niso mogli več dobiti nazaj, so vprašali Napoleona, kaj naj storijo. Napoleon je presunljivo pogledal ljudske odposlance in na kratko dejal: »Vetrnico!«

Radio poslušajo na kolesu

Britska radio razstava je v Olimpijski dvorani v Londonu razstavila prvikrat neko napravo, ki moreš z njo poslušati radio na kolesu. Naprava za sprejemanje je spojena z elektr. baterijo in je glede na težo in obliko čim najmanjša. Radio je moči poslušati z eno samo slašalko na eno uho. Slušalko si pritrdiš na glavo in je take vrste, da se skoraj nič ne trese. Poslušati moreš le krajevno oddajno postajo, vendar so nekatere tvrdke preuredile napravo tudi že za poslušanje večjih daljav. Celo kratki valovi so pri neki napravi za na kolo že upoštevani. Napravo pritrdiš na kolo v zabojčku, ki ga ne more dež premočiti. »Luksuzni« aparati so celo v zabojčku iz lupine kokosovih orehov!

Vojni atašeji odhajajo na razgledni grič. (Od **desne na levo**): Bolgarski vojni ataše, francoski izvedenec za vojno letalstvo pri francoskem poslaništvu v Beogradu, nemški vojni ataše in polkovnik, ki spremlja tuje goste. — Italijanski vojni ataše s spremstvom na naših manevrih.

Obvezovališče dravske divizije. Veliki šotori so dobro prekriti z vejevjem. — Šotor za operacije v divizijskem obvezovališču.

»Kateri pedal je za plin in kateri za zavoro?«

MAKSIMALNI KOMFORT!

Da se zedinijo vsa rokovanja modernega prejemnika... to je problem »monogumba«. Ta automatizira rokovanje, vodi skrb za ravnotežje tona ter daje komfort radio prejemu! Preizkusite pri Vašem radio trgovcu »monogumb« — Vi ga **morate** spoznati!

PHILIPS

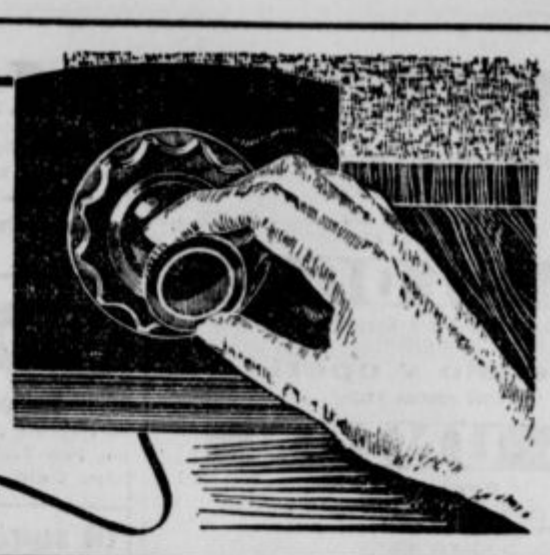

Spomin na škofa Slomška ob 75 letnici njegove smrti

Slomšek v Sarajevu

Slomšek je v svojih mladih letih rad in veliko potoval. Na teh potovanjih se je oddihnil od svojega dela in obenem vedno bolje spoznal in proučil razmere drugih krajev in rodov. Toda nikjer izven slovenskih mej se ni mudil toliko časa kakor v Senju. Povsod drugod se je vedril in učil le mimogrede, v Senju pa je ostal kot učenec za leto dni. V Senju je hotel v enem letu dovršiti zadnja dva (modroslovna) letnika latinskih šol 1819/1820.

Za Slomška je bilo bivanje v Senju v prosvetnem pogledu zelo znamenito. Saj je Senj eno od najstarejših in najzanimivejših mest ne samo hrvatskega marveč tudi jugoslovanskega Primorja. To hrvatsko mesto si je v narodni kulturni zgodovini priborilo poseben prostor, s katerega more ponosno gledati na druga pomembna mesta. Senj stoji in kljubuje že nad dva tisoč let vsem viharjem na Jadranu v preteklosti in sedanjosti. V Senju je Slomšek videl, kako stanovitno se je hrvatski tok upiral tujemu, laškemu toku in ni mu bilo težko najti v tej borbi primero in pobudo za narodno delo v lastni deželi.

Senj je v svoji dolgi dobi videl, kako so prihajali v njegovo primorje stari Iliri, Grki in Rimljani, dokler se niso naselili v njem Hrvatje in Srbi. Posebno je morala Slomška zanimati zgodovina Uskokov, ki so v 16. in 17. stoletju prav v Senju dosegli višek svoje slave. V teh ponositih Uskokih, ki so jim pripadali Hrvatje in Srbi, katoličani in pravoslavni, je mogel Slomšek vsaj podzavestno občutiti in videti ono, kar je pozneje sam zasnoval v bratovščini sv. Cirila in Metoda; le da je njegovo zedinjenje vseh Slovanov šlo za višjimi, za verskimi cilji.

Toda Uskoki v Senju so po nasilnih mirovnih pogojih izgubili najprej svojo moč in slavo, potem so morali zapustiti tudi svoje mesto. Senj pa tudi poslej ni izgubil svojega pomena; če ni mogel biti več narodno, je postal v 18. in 19. stoletju trgovsko središče. Poleg Trsta je bil ob jadranski obali Senj drugi največji trgovski pristan. To je bil še ob Slomškovem bivanju na tamošnji gimnaziji.

Tudi v cerkvenem pogledu je Senj nudil nadarjenemu in ukaželjnemu učencu marsikaj zanimivega. Podobno kakor moremo mi danes v Ljubljani v novi cerkvi sv. Cirila in Metoda videti vzidane plošče z imeni znamenitih pokojnikov, je videl tudi Slomšek v starodavni cerkvi sv. Frančiška spominske reliefe, ki so pravili skoraj neverjetno zgodbo slavnih davnih slovanskih časov in rodov. Lahko se mu je bilo zamisliti v dobo slovanskih dveh apostolov, saj je povsod v cerkvah srečaval njun spomin: staroslovensko glagolico. Staroslaven spomin je našel Slomšek tudi v stolnici, ki je iz 12. stoletja.

Nikogar ni, ki bi prišel v Senj, da ga ne bi zavzeli stari stolpi in zidovi, ki obkrožajo mesto. Nehote se človek zatopi v davne slovanske čase in žal mu je, da se mu je v šolskih letih podalo tako malo slovanske zgodovine in še to skozi tuja očala, po vidikih drugih, Slovanstvu nasprotnih narodov. Saj smo imeli še v osmi šoli na gimnaziji profesorja zgodovine, ki je v svojem prehodu na novo zgodovinsko snov napravil predvsem opombo: »Srednji vek se peča z romanskimi, germanskimi in z drugimi manj vrednimi narodi...« Dobro je torej, da si more dijak kakor svoj čas Slomšek v Senju po lastnem opazovanju in gledanju razširiti svoje obzorje in tu in tam korigirati nedobrohotne in neresnične zgodovinske sodbe. Kaj si je mogel misliti Slomšek, ko je v bližnji okolici Senja stopil na stari grad »Nehaj« (1558) in se mu je z njega razprostrl krasen razgled po bližnjih otokih, ki so Rab, Krk, Cres, Prvič in Goli in dalje sosedni Velebit na južni strani; na severni strani pa: Novi, Bribir, Selce, Crikvenica in na robu obzorja mogočni Snežnik in tužna Učka! Kako močno mora tak pogled vplivati na modrega in razumnega dijaka, kakor je bil takrat gimnazijski modroslovec Slomšek. Ob takih vtisih je Slomšek vzljubil Hrvate, njih slavno zgodovino, starožitne šege in običaje in njih lepo govorico.

Kako rad bi človek še več zvedel in povedal o Slomškovem bivanju v Senju. Sedaj nam največ o njem nemo govore le cerkve in druge stare stavbe, ki nas ne gledajo z drugim licem kakor svojčas Slomška in morda za nas tudi ne z drugačnim občutkom. Upamo pa, da nam sedanji ravnatelj sedanje gimnazije v Senju, profesor zgodovine, Rivoseki, spolni svojo ustmeno in pismeno besedo: »Što se tiče onog otsjeka života biskupa Slomšeka, kojega je proboravio u Senju, ja ću nastojati pokupiti podatke. Evo Vama sada slike grada Senja. Poslužite se time, koliko možete.« Poslal nam je torej zaenkrat devetero lepih slik, o katerih pa ne vemo, koliko jih bo tehnično mogoče prijaviti, zato jih ne bomo posebej opisali.

Danes je Senj priljubljeno primorsko letovišče. Za Slovenca, zlasti za slovenskega dijaka, ki se hoče razgledati in razvneti v Slomškovem mladostnem idealnem duhu in versko in narodno razmahniti po njegovem zgledu, bo Senj zaželjen cilj počitniških zletov in oddihov. Za hrvatsko in slovensko kulturno vzajemnost srednješolske mladine, bi bilo pa prav umestno in priporočljivo, ko bi se morda na sedanjem gimnazijskem poslopju (starega iz Slomškovega časa ni več) vzidala spominska plošča, ki bi pričala, da so bili bratovski stiki med Hrvati in Slovenci posebno topli in značilni takrat, ko je bil Slomšek v Senju.

Dr. A. M.

Sport

Dvakratni lahkoatletski dvoboj

Program juniorskega lahkoatletskega dvoboja K. A. C.: SK Planina in seniorskega lahkoatletskega dvoboja K. A. C.: SK Primorje bo zelo zanimiv

Pričetek tekmovanja v nedeljo, dne 26. t. m. ob 14.30 na Stadionu

SPORED:

Balkanska štafeta: KAC: Kuntschitz, Erlacher, Egger, Haderer
ASK Primorje: Goršek, Gahšek, Pletršek, Kovačič, Skušek, Czurda, Urbančič, Šušteršič, Pogačnik, Nabernik, Žorga, Šter

	KAC (Celovec)	Ljubljana
Skok v viš., jun.	Eberwein II., Jaritz	— Drenik, Šalehar (Planina)
Skok v viš., sen.	Kreuzbauer, Eberwein II.	— ing. Marek, Žgur, Slamič (Primorje)
Tek na 200 m, jun.	Eberwein I., Praschnig	— Klinar, Vider (Planina)
Tek na 3000 m, sen.	Woeber, Krainer	— Krevs, Srakar Ivan (Primorje)
Met diska, jun.	Nedelko, Praschnig	— Kink, Drenik (Vider) (Planina)
Met diska, sen.	Russ, Kreuzbauer	— Kajfež, Slamič (Kosec) (Primorje)
Met krogle, jun.	Langmaier, Wankmüller	— Klinar, Merala (Planina)
Tek na 100 m, jun.	Eberwein I., Jaeger	— Drenik, Šalehar (Planina)
Tek na 100 m, sen.	Erlacher, Egger	— Kovačič, Urbančič (Šter, Šušteršič) (Primorje)
Skok v dalj., sen.	(tekmovalci se določijo naknadno)	
Tek na 800 m	Kuntschitz, Glanznig	— Czurda, Pogačnik (Skušek, Žorga) (Primorje)
Met kopja, jun.	Praschnig, Heidutschek	— Klinar, Kink (Planina)
Skok v dalj., jun.	Jaeger, Praschnig	— Klinar, Drenik (Planina)
Tek na 400 m, sen.	Erlacher, Novak	— Goršek, Skušek (Pleteršek, Gabršek) (Primorje)
Met krogle, sen.	(tekmovalci se določijo naknadno)	
Tek na 1000 m, jun.	Jaritz, Paternioner	— Košir, Mravlje (Planina)
Štafeta 4 x 100 m, jun.	Eberwein I., Praschnig, Jaeger, Jaritz	
	Drenik, Klinar, Vider, Šalehar (Bajt) (Planina)	
Štafeta 4 x 100 m, sen.	Erlacher, Haderer, Egger, Novak	
	Kovačič, Šter, Šušteršič, Urbančič (Pleteršek, Skušek) (Primorje)	

Nedeljski nogomet na Hermesu

ŽSK HERMES I : SK JADRAN I
SK LJUBLJANA jun. : ŽSK HERMES jun.

Program nogometnega prvenstva pri nas postane jutri kompleten s pričetkom enega najzanimivejših tekmovanj — juniorskega. Po novi odredbi nogometne zveze je starostna meja zvišana do 20. leta tako, da bodo od sedaj naprej klubi lahko spopolnjevali svoja prva moštva naravnost iz dobro vigranih juniorskih skupin, dočim so morali dosedaj dobri naraščajniki počivati, v večinoma neorganiziranih rezervah dve leti in so se po večini izgubili. Vsaj v tem smo torej en korak naprej. Prvo tako prvenstveno tekmo igrajo jutri ob 2 popoldne dobri juniorji Ljubljane s Hermesovimi.

V glavni tekmi nastopita prvorazredni moštvi Hermesa in Jadrana v borbi za dragocene točke. Sedaj jih imata oba enako število in se nahajata na prvem, oziroma drugem mestu ljubljanske prvorazredne skupine. Šlo bo zares, borba bo vroča, vsakdo bo skušal priti ven iz negotovosti in skušal ves dobiček pridobiti zase.

To bo jutri najvažnejša in najzanimivejša nogometna prireditev v Ljubljani, zatorej vse nogometno občinstvo na igrišče Hermesa.

Veliki medmestni teniški turnir med reprezentancama mesta Trsta in Ljubljane

Po daljšem pogajanju z italijansko tenis-zvezo je uspelo teniški sekciji SK Ilirije, da se bo danes dopoldne in jutri v nedeljo, dne 26. t. m. odigral veliki medmestni teniški turnir med reprezentancama mesta Trsta in Ljubljane na igriščih pod Cekinovim gradom, pod pokroviteljstvom g. predsednika mestne občine ljubljanske in g. generalnega konzula kraljevine Italije. Ta medmestni teniški dvomatch je vsekakor edinstven dogodek za razvoj teniškega športa, saj bo to prvo srečanje naših igralcev z inozemskimi tekmovalci.

Obe reprezentanci sta postavili za to važno srečanje najmočnejše igralce in bo zaradi tega borba tega turnirja zelo napeta. Mesto Trst bodo zastopali igralci, ki so sodelovali že na mnogih inozemskih turnirjih in katerih imena so znana športnemu svetu. Tržačani bodo igrali v sledeči postavi: Bar. Get. Banfield, Celio Sadar, dr. Dino Cattaneo, dr. Mario Ara in Arrigo Polacco. Tej postavi primerno pa je sestavljena reprezentanca mesta Ljubljane. Smerdu Boris, Banko Janez, Gustav Šivic, Gogala Evgen in dr. Bleiweis Miron bodo vsekakor hudi nasprotniki za Tržačane.

Prve tekme se bodo pričele že danes popoldne ob 15 in sicer dve single in ena double partija. Ostale tekme se bodo odigrale v nedeljo dopoldne. Po končanem medmestnem tekmovanju pa bodo igrane še zanimive ekshibicijske partije.

Po tem srečanju pa se bo odigralo revanžno srečanje v Trstu, kamor bo naša reprezentanca odpotovala 16. oktobra.

Vse cenjene čitatelje, ki imajo zanimanje za teniški šport opozarjamo na ta edinstveni medmestni teniški turnir. Vstopnine ni!

Mariborski šport

Spored za nedeljo, dne 26. septembra 1937:

Lahka atletika: ob 9 na Stadionu: medklubski lahkoatletski meeting SK Železničarja.

Kolesarjenje: dirka za novince od 18. leta naprej (verificirani, neverificirani in dikalci brez klubske pripadnosti). Start ob 8.30 pred Stadionom, proga Maribor-Polskava in nazaj (30 km). Prireditelj Mariborska kolesarska podzveza.

Nogomet: Prvenstvene tekme:
ob 10.00 na Stadionu: mladine ISSK Maribor : SK Železničar;
ob 15.30 na Rapidu: ISSK Maribor : SK Čakovec
Ostale tekme za prvenstvo LNP:
v Čakovcu: Gradjanski : Rapid (Maribor),
v Murski Soboti: Mura : Železničar (Maribor),
v Ptuju: Ptuj : Drava in
v Dolnji Lendavi: Lendava : Slavija (Pobrežje).

Kolesarske dirke v Mariboru. V včerajšnjem »Slovencu« smo pomotoma poročali, da imajo pravico štarta pri kolesarskih dirkah, ki jih v nedeljo 26. t. m. priredi Mariborska kolesarska podzveza, tudi verificirani člani. Dirka je razpisana le za neverificirane člane in druge nevčlanjene kolesarje. Prijave sprejemajo na štartu od 8.—3.30 pred stadionom SK Železničarja na Tržaški cesti.

Drugorazredni nogomet

Mladika : Korotan v nedeljo ob 10 na igrišču Mladike. — Mladika : Mars jun., predtekma ob 9.

Gornji zanimivi nogometni program priredi SK Mladika v nedeljo na svojem igrišču na Kodeljevem. V predtekmi nastopijo domači juniorji proti Marsovcem, ki so bili preteklo leto najboljše juniorsko moštvo Ljubljane. Letos je pa prvenstvo razdeljeno v dve coni, tako da so moči tekmujočih izenačene in je tako prvenstvo veliko pridobilo na zanimivosti. Mlada garda Mladike je uredila svoje vrste in ima veliko upanja na uspeh. Važnejša od predtekme pa bo glavna, v kateri se udarijo gojenci obeh salez. zavodov v svojem derbyju. Ta srečanja so spadala vedno med najsrditejša in najbolj borbena, saj sta obe moštvi hoteli priboriti primat svojemu zavodu. Letos pa imata enake izglede za naslov prvaka prav oba, tako da je razumljivo razburjenje, ki vlada v obeh taborih že ves teden. Želimo le, da bi se tekma končala brez izgredov, ki se na tej tekmi tako radi pojavljajo. Delno jamstvo za nemoten potek je oseba sodnika g. Maccoratija, ki zna vedno zadovoljiti oba tabora.

SK »Planina«, lahkoatletska sekcija. Danes ob 15.30 bo na Stadionu važen sestanek za vse atlete, juniorje in seniorje. Oni atleti, ki v nedeljo ne nastopijo, naj prinesejo vso opremo s seboj. Udeležba na tem sestanku, ki bo ob vsakem vremenu, strogo obvezna za vse atlete. Načelnik.

ASK Primorje, (Lahkoatletska sekcija). V nedeljo popoldne, 26. t. m. ob 14.30 imamo na Stadionu dvoboj z Klagenfurter Athletiksport klubom iz Celovca v naslednjih disciplinah: balkanska štafeta, skok v višino, 3000 m, met diska, 100 m, skok v daljavo, 800 m, met krogle, 400 m in 4×100 m. Nastop je obvezen za naslednje atlete: Požar, Pleteršek, Ink, Marek, Slamič, Goršek, Urbančič, Šter, Žgur, Krevs, Kosec, Kajfež, Gabršek, Pogačnik, Czurda, Šušteršič, Nabernik, Žorga, Slanina, Srakar in Krpan. Vsi imenovani naj se brezpogojno javijo najkasneje 1 uro pred pričetkom dvoboja v sekcijski slačilnici zaradi dviga opreme. Načelnik.

SK Grafika. Jutri igramo proti SK Mostam v sledeči postavi: Bačak, Trobevšek, Boltauzer, Pipan, Žagar, Potrato, Gestrin, Rozman, Kolarič, Usnik, Vili. Uro in kraj objavimo v nedeljski številki.

Kolesarska podzveza Ljubljana, službeno. Plenarna seja podzveze, ki je bila sklicana za nedeljo dne 26. t. m. se glasom sklepa seje upravnega odbora od 22. t. m. preloži na četrtek dne 30. septembra ob 8 zvečer v restavraciji Slamič. Predsednik.

Resnica o Španiji

(Dalje.)

3. *Pefletje pred vojno.*

Predvsem trdimo, da so tej vojni pripravljale pot nepremišljenost, zmote, včasih zlobnost ali bojazljivost tistih, ki bi jo bili lahko preprečili, ako bi bili narod vladali po pravici.

Če pustimo vnemar druge, manj učinkovite vzroke, so bili zakonodajalci iz 1931, za tem pa izvršilna oblast države s svojimi postopki vladanja tisti, ki so si prizadevali, da bi pot naše zgodovine nagloma preokrenili v smer, ki je docela nasprotna naravi in zahtevam narodnega duha, in še posebno nasprotna verskemu mišljenju, ki v državi prevladuje. Ustava in laični zakoni, ki so pokazali svojo miselnost, so bili siloviti neprestani napadi na narodno zavest. Ko so razveljavljali božje pravice in ob tla pritisnili Cerkev, je ostala naša družba oslabljena v zakonitem redu, v tem, kar ima družabno življenje v sebi najbistvenejšega, to je vero. Špansko ljudstvo, ki je po večini ohranilo v sebi vero svojih očetov živo, je z nezmagano potrpežljivostjo sprejemalo ponovne žalitve, ki so jih njegovi vesti zadajali krivični zakoni; toda predrznost njegovih oblastnikov, združena s sramotenjem, je ljudstvu v duši vzbudila odpor in ugovor proti taki socialni oblasti, ki se je pregrešila nad najosnovnejšo pravičnostjo, dolžno Bogu in vesti državljanov.

S tem je v zvezi, da se je vlada ob mnogih važnih prilikah odrekla svoji oblasti nad drhaljo. Požigi svetišč v Madridu in po pokrajinah maja 1931, oktobrske vstaje leta 1934, zlasti v Kataloniji in Asturiji, kjer je gospodovalo brezvladje dva tedna, viharna doba od februarja do julija 1936, v kateri so porušili ali oskrunili 411 cerkva in med katero je prišlo do okoli 3000 hudih napadov političnega in družabnega značaja — vse to je napovedovalo popolno zrušitev javne avtoritete, katera je pogostoma vidno podlegala sili tajnih moči, ki so njeno delovanje izrabljale.

Naša politična vladavina demokratične svobode se je rušila zaradi samovoljnosti državne oblasti in zaradi nasilja vlade, ki je pogazila ljudsko voljo, ko je ustvarila svoj politični stroj v boju z večino naroda. Primer za to imamo v zadnjih volitvah za državni zbor februarja 1936, ko so desničarske stranke z več kakor milijonom glasov presežka nad levičarskimi dobile 118 poslancev manj kakor Ljudska fronta, ker so samovoljno uničili volilne zapisnike iz celih pokrajin in tako v korenini okrnili zakonitost parlamenta.

V isti meri pa, kakor se je zaradi razrahljanih družabnih vezi razkrajalo naše ljudstvo, kakor je naše gospodarstvo krvavelo in se je brezmiselno spreminjal način dela ter zlonamerno slabila moč ustanov za družabno obrambo — je druga močna država, Rusija, skupaj s tukajšnjimi komunisti po gledališču in kinu, po tujih šegah in navadah, z zasleplјevanjem razuma in s podkupovanjem pripravljala ljudsko mišljenje na izbruh revolucije, za katero so napovedovali že skoraj določen dan.

27. februarja 1936 je ruska Kominterna zaradi zmage Ljudske fronte zapovedala špansko revolucijo in jo podprla z bajnimi vsotami. Naslednjega 1. maja so po Madridu stotine mladcev javno zahtevale »bomb in samokresov, smodnika in dinamita za bližnjo revolucijo«. Dne 16. istega meseca so se v Ljudskem domu v Valenciji sestali sovjetski odposlanci III. internacionale s španskimi zastopniki ter v 9. točki svojega dogovora sklenili: »Treba je eni izmed skupin v Madridu, oni, ki je označena s številko 25 in ki jo tvorijo službujoči policijski stražniki, poveriti nalogo, da odstrani tiste politične in vojaške osebnosti, ki so določene, da bi v protirevoluciji igrale kako pomembno vlogo.« Medtem so od Madrida do najoddaljenejših vasi vojaško vežbali revolucionarno milico in jo izdatno oboroževali, tako da je ob začetku vojne štela 150.000 vojakov za napad in 100.000 za obrambo.

S surovo snovno silo v službi ljudi brez Boga in vesti, ki jih imajo na vajetih mogočni agenti mednarodne družbe — tako naj bi Španija drsela v brezvladje, ki je pravo nasprotje skupne blaginje pravičnosti in družabnega reda. Za ta cilj so prišli pripravljat španske pokrajine, v katerih je marksistična revolucija imela svoj začetni tek.

To so dejstva. Primerjajte jih z naukom svetega Tomaža o pravici do obrambnega odpora s silo, potem naj vsakdo pravično presodi.

Odgovorimo še na ta pomislek, ki ga neka inozemska revija izraža glede pobitih duhovnikov in ki bi se lahko raztegnil na vse, kateri so nosilci tega silnega socialnega prevrata, ki ga je pretrpela Španija. Pomislek se nanaša na možnost, da bi se javni mir ne bil kršil, če bi ne bilo prišlo do vstaje: »Če pomislimo na nasilja rdečih — beremo tam — stoji pred nami resnica, da bi bilo na stotine in na tisoče duhovnikov, ki so jih pobili, ostalo pri življenju in bi nadaljevali božje delo v dušah, če bi se Franco ne bil upri.« Te trditve ne moremo podpisati, ker smo priče položaja v Španiji, kakršen je bil ob izbruhu spopada. Resnica je nasprotno dejstvo; s pravno gotovostjo je dokazano, da je v natančnem načrtu za marksistično revolucijo, ki so jo pripravljali in ki bi bila izbruhnila po vsej državi, če bi je v velikem delu ne bilo preprečilo državljansko vojaško gibanje, stalo povelje za iztrebitev katoliške duhovščine in pomembnih desničarjev, za sovjetizacijo industrije in za upostavitev komunizma. Bilo je konec januarja, ko je neki anarhistični voditelj govoril svetu po radiu: »Treba je govoriti o stvareh, kakršne so, in resnica je to in nič drugega, da nas je vojaštvo prehitelo in preprečilo, da nam ni uspelo razvneti revolucijo.«

Naj ostane torej ugotovljeno kot prva trditev te spomenice, da je pet let neprestanih stisk med španskimi podaniki na verskem in družabnem področju spravilo v nad vse resno nevarnost sam obstoj javne blaginje ter ustvarilo izredno napetost v duševnosti španskega ljudstva; narod se je dobro zavedal, da po izčrpanju zakonitih sredstev ni bilo druge pomoči za ohranitev reda in miru kakor sila; sile, katere so bile tuje tej oblasti, ki smo jo imeli za zakonito, so sklenile, prevrniti postavljeni red in s silo uvesti komunizem; in po usodni povezanosti dejstev Španiji slednjič ni ostalo nič drugega, kakor izbira: ali da podleže končnemu naskoku razdiralnega komunizma, ki je bil že namenjen in zapovedan, kakor se je zgodilo v pokrajinah, kjer narodno gibanje ni zmagalo; ali pa, da v silnem obrambnem naporu poskusi strašnega sovražnika se rešiti in tako ohraniti osnovna načela svojega družabnega življenja in svojih narodnih osobin.

TEL. 21-24 **MATICA**

Premiera!
Filmski šlager najlepših španskih romanc
KITARE
(Melodije ljubezni)
TINO ROSSI

TEL. 27-30 **SLOGA**

Warner Olannd in Boris Karloff v velenapetem filmu
Mefisto v operi
Divne operne arije.

TEL. 22-21 **UNION**

Premiera!
Dosedaj največje muzikalne revije z najprijubnejšim parom sveta **Fred. Astaire.** Ginger Rögers
TOP-HAT
Popolnoma nov način izvedbe!

Predstave ob 16., 19.30 in 21.30 uri

Občina Dobrna, srez Celje, razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Šolska izobrazba: Popolna srednja šola z zaključnim izpitom.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbe o obč. uslužbencih (Službeni list kralj. banske uprave dravske banovine z dne 29. julija 1936, št. 477/61) je vložiti v 30 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« pri tej občini.

Občina Dobrna, dne 22. septembra 1937.

Oddaja sob

v novozgrajenem ženskem azilu Delavskega doma v Ljubljani

V novem delu Delavskega doma na Bleiweisovi cesti bomo oddajali mesečne sobe za mesec november. Prednost imajo **ženske osebe delavke in privatne nameščenke** z nizkimi prejemki. Prav tako bomo oddajali sobe tudi v moškem oddelku. Vselitveni termin je 1. november. Cene sobam so zelo nizke. Prošnje s točno navedbo poklica je vlagati na upravo Delavskega doma, kjer se dobe tudi vse nadaljnje informacije.

UPRAVA DELAVSKEGA DOMA V LJUBLJANI.

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

Po dolgem obotavljanju in omahovanju so se vendarle ojunačili in se splazili v grobnico. Dolgo so iskali po vseh kotih, toda o zakladu ni bilo ne duha ne sluha. Nazadnje pa je njihovo pozornost

zbudila velika skrinja, s prečudnimi okraski na pokrovu. Nande in Jožek sta dvignila pokrov, Peter pa se je sklonil v odprtino in divjeradostno zakričal:

»Cekini! Poln lonec cekinov!«

Ni se lagal. V skrinji je res stal velik lonec, napolnjen s samimi cekini...

Veselje naših treh junakov je bilo nepopisno. Na ves glas so začeli vriskati in kričati:

»Juh! Juhu! Zdaj smo bogati!«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Steklobrusač
se sprejme v stalno službo. Ponudbe na »Kristalijo«, Celje. (b)

Več mesar. pomočnikov
sprejmem. Nastop takoj. Ivan Javornik — Domobranska cesta 7. (b)

Kemično podjetje
v Sloveniji išče dva solidna zastopnika za dravsko banovino. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takojšen nastop« 15.347.

Natakarico
simpatično, čedno kmečko dekle, marljivo, pošteno, začetnico — in kuharico, zmožno tudi gospodinjskih del, takoj sprejmem. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Na deželi« 15.363. b

Prodamo

Za šolarje
obleke, perilo, Hubertusplašče itd. Dober nakup. Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana. (1)

Kožuhovino
se najugodneje kupi in strokovno izdela pri Dolenec Josip, Ljubljana, Sv. Petra cesta 19, telefon 22-62. (1)

Moški štofi
trpežni, polvolneni, od 55 din; volneni športni od 110 din naprej. — Velika izbira pri F. I. Goričar, Sv. Petra cesta 29. (1)

7 panjev čebel
žnidaršičev, dobro ohranjenih, proda Franc Godec, Sostro 1, Sp. Hrušica. (1)

Posestva

Kunaver Ludvik
gradbeno - strokovno naobraženj posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p

Dijaki

Dijaka (-injo)
ali gospodično sprejme v prvovrstno oskrbo boljša družina. Na razpolago klavir, nemška in italijanska konverzacija. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sredi mesta«. (D)

Za svojo hčerko
štud. medicine, iščem primerno stanovanje s hrano. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Medicinka« št. 15.269. (D)

Vajenci

16 letni fant
močan in zdrav, se želi izučiti za strojnega ključavničarja. Ima že dve leti učne dobe. Po možnosti hrana in stanovanje v hiši. - Ponudbe poslati Mariji Kogovšek, Št. Vid nad Ljubljano št. 71. (v)

Šiviljstva
se želi izučiti pošteno dekle, z oskrbo v hiši. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pridna« 15.341. (v)

Denar

Vrednostne papirje
vseh vrst kupuje Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10, tel. 37-52.

HRANILNE KNJIŽICE
vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu — izposluje vse bančne denarne, kreditne in blagovne posle
najkulantneje
ALOJZIJ PLANINŠEK
trg. ag. bančnih poslov
LJUBLJANA
Beethovnova ulica 14/I.
Telefon 35-10.

BANČNO KOM. ZAVOD in MENJALNICA
MARIBOR
Aleksandrova ulica št. 40
vnovčuje
HRANILNE VLOGE
bank in hranilnic,
kupuje
vrednostne papirje, valute in zlatnike po najvišji dnevni ceni.

Objave

Svarilo!
Julij Žarkovič je neznano kam izginil in ni več pri meni v službi. Ponovno opozarjam vse p. n. odjemalce, da imenovani ne sme sprejemati nobenega denarja za moj račun ter priznam samo plačilo v moji pisarni ali po poštni položnici. Obenem svarim pred nakupom vreč, ki so bile v mojem skladišču ukradene. — Jos. Erzin, Ljubljana, Janežičeva 13.

Št. 3428/1937.

Razglas

Direkcija šum v Ljubljani razpisuje na Opatovi gori pri Kostanjevici ob Krki ustno dražbo za ca. 900 plm tehničnega bukovega lesa, izdelanega v režiji v dveh partijah na dan 8. odnosno 27. oktobra 1937. Razpis, posebni in splošni pogoji se dobe pri direkciji šum v Ljubljani in šumski upravi v Kostanjevici, kjer se dajo tudi vsa potrebna pojasnila.

Direkcija šum v Ljubljani, dne 23. sept. 1937.

ZAHVALA. Ob prerani smrti naše ljubljene mame, gospe

Elizabete Grčar

soproge veterin. pomočnika v pokoju

izrekamo najiskrenejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali.

Ljubljana-Škofja Loka, 24. sept. 1937.

Žalujoče rodbine:
Grčar, Milutinovič in Čarnač.

Državna razredna loterija

V nastopajočem 35 kolu se vpelje nov, povoljnejši načrt za igralce, kateri ima po:

eno premijo za Din 2,000 000·— in Din 1,000.000·—,
3 premije po Din 500.000·—, eno premijo za Din 400.000·—,
2 premije po Din 300.000 —, 8 dobitkov po Din 200.000·—,
16 dobitkov po Din 100.000·—, 17 dobitkov po Din 80.000·—
itd. to je mnogo več kot je bilo do sedaj.

Prodaja in razpošiljanje srečk se je pričela, a žrebanje je že

20. in 21. oktobra

in je zato potreba, da pohitite z naročilom srečk pri

Glavni pooblaščeni kolekturi

Aleksandra R. Pavlovića

v Beogradu, Kralja Alberta 1 in Cara Nikole II. št. 69.
v Zemunu, Kralja Petra 11.

katera se bavi izključno s prodajo srečk Državne razredne loterije in je v celi državi znana po točnosti in solidnosti.

Spodnjo naročilnico izrežite, izpolnite in pošljite prilepljeno na dopisnico in boste takoj postreženi.

Aleksandru R. Pavloviću - Beograd

Pošljite mi za igro I. razreda 35. kola srečke Drž. razredne loterije:

..... celih po Din 200·— skupaj Din .....
..... polovičnih „ „ 100·— „ „ .....
..... četrtinskih „ „ 50·— „ „ .....
Skupaj Din .....

kateri znesek Vam po prejemu srečk pošljem po čekovni položnici.

Točni naslov: .....

Stanovanja

IŠČEJO:
Dvosobno stanovanje
(kopalnica), sredina mesta, iščem za november. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Udobno« 14.864. (c)

Najboljši trboveljski
premog
brez prahu
koks, suha drva
I. Pogačnik
Bohoričeva 5 Telefon 20-55

Razno

Peči, Bled!
Prezidave in popravila »Lutz« peči na Bledu in okolici pričnem 27. sept. Hotel Triglav, Bled. Zahtevajte ponudbe istotam takoj! (r)

Zahvala

Ob smrti naše ljube mame, stare mame, sestre, tete in tašče, gospe

Nikolaje Kramer roj. Urbančič

izrekamo vsem, ki so z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje in spremili drago pokojnico na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje, našo najtoplejšo zahvalo!

Enako se zahvaljujemo vsem gg. zdravnikom, ki so ji med dolgo boleznijo lajšali trpljenje, zlasti pa častiti sestri Antoniji za njeno požrtvovalno nego in trud v poslednjih dneh.

Ljubljana, dne 24. septembra 1937.

Žalujoče rodbine: Kramer, dr. Grašič, Traven in Svetlin.

Agnes Günther: 100

Dušica - Rožamarija

Dobre volje! Te dve besedici sta povzročili, da je Rožamarija predčasno končala svojo večerjo. Mora v svoj kotiček in za hip domneva, kot bi bila izdana in prodana.

In naslednje jutro je privedlo znova oni dve ženski za čiščenje. Danes si je Rožamarija že izposodila od Lize velik predpasnik, zavihala si je rokave in sama hrabro posegla vmes. To ni tako hudo, kot brezposelno gledati in gledati. Polagoma so začele odtekati vode in Rožamarija ni več tako brezupna.

Ko bi knez zdaj videl svojo hčer, kako stoji za veliko mizo, na kateri stoje vse započete lesene rezbarije. Opasana je z rdečebeloprogastim predpasnikom in svoje lase ima ovite s kratkim pajčolanom. Del za delom, komad za komadom posebič se mora sprašiti, obrisati in postaviti na polico. Za vsak predal se mora spisati seznam, da se morejo posamezni deli lahko najti. Rožamarija piše, Liza pa lepi sezname v predale. Toda s tem še delo dolgo ni končano. Map se še niti dotaknili niste! Lizi je tesno pri srcu, ko vidi, kako se njena gospa trudi. Kako rada bi ji zabranila to mučno delo! Toda obenem uvideva, da bi si sama v tem strahovitem neredu sploh ne mogla pomagati.

Nocoj pa bo Rožamarija večerjala, naj pridejo še tako vesele razglednice! Se nikdar v svojem življenju ni občutila tolike praznote v svojem želodcu. Toda kuharica nikakor ni mnenja, da bi morala pripraviti kaj za priboljšek. Pečenka je žilava kot podplati in krompirjev močnik je videti, kot bi bil šel mimo njega sveti Florijan. Ko bi Rožamarija ne bila toli neizkušena gospodinja, bi morala opaziti, da jo hoče kuharica vzgajati. Po večerji pride šele razglednica.

»Draga Rožamarija! Včeraj sem užival glasbo. Društvo umetnikov je danes razobesilo moj ‚Jesenski večer'. Ugodna lega brez sosedov, ki bi vtis moje slike preveč motili! Napredoval sem v prvo dvorano. Upam, da se dobro zabavaš. Tvoj Harro.«

Tokrat se lica Rožamarije niso orosila, pač pa so zardela. Kolikokrat si je želela, da bi si kdaj ogledala eno njegovih slik, ko bo visela med drugimi v tujini. In zdaj se ji je nudila možnost, da bi bila lahko z umetnikom vred navzoča, da bi izrazila svoje mnenje, kam naj obesijo sliko. Ob to radost se je pripravila sama! In ta odlična glasba! Mesto tega mora delati ko dekla. In pri tem jo še vprašuje, kako se zabava? Čemu ni ostala pri teti Heleni? Ta bi jo bila še nekaj dni negovala!

Vse mišice so se razbolele od nenavadnega dela. Toda na to Harro ne misli. Ko bi oče to vedel! Harro gotovo misli, da je treba ženskam le naročiti in že izvrše, kar se jim je zaupalo. Toda ne, Harro vendar pozna te čistilke iz skušnje! Hipoma se ji je zasvitalo. Doslej se je bala, da se bo Harro razhudil, ko bo izvedel, kaj je vse storila. Toda čim dalje o tem razglablja, tem manj si more prikrivati, da Harro prav gotovo ve, da pri tem delu sama ne more stati ob strani.

To je za presvetlo princeso iz Braunecka izpočetka malce bridko spoznanje.

In delo še nikakor ni dovršeno. Za hip razmišlja Rožamarija, če bi ne bilo umestno stavkati. Kdo more od nje zahtevati, da uredi še mape? Toda neka trma se je polasti. Če že mora delati kot dekla, hoče vsaj svoje delo temeljito dovršiti.

In naslednjega jutra se loti zaprašenih map. Mnoge izmed njih so bile že več let nedotaknjene. Bilo bi zelo zanimivo, če bi mogla vsebino malce natančneje proučiti, toda pri tem čas tako strašno naglo mineva. Tudi se boji, da bi jo Harro presenetil.

Danes ji je prinesla pošta novo izpodbudo.

»Ljuba Rožamarija! S čiščenjem itak ne boš prišla h kraju, ker bi se morale tudi vse mape pregledati. Pusti torej vse, kakor je, dokler se ne vrnem. Z nikakim pogojem pa ne pusti v atelje žensk, da bi po mili volji gospodarile. Ivana Friderika privedem s seboj. Naj pripravijo sobo proti zahodu, on daje prednost zahajajočemu soncu pred vzhajajočim. Ne pričakuj naju pred nedeljo!

Tvoj Harro.«

Rahla zadovoljnost se je polastila njenega srca. Harro ji je le premalo prisojal. Zdaj bo pa gledal! Kako tesno in otožno ji je pri srcu! Da bi le že brž prišel!

Ona je brez vsakega značaja, bi rekla teta Helena. — Ona ni novodobna žena, bi se izrazil gospod profesor.

In naslednjega dne si ogrne zopet delovno haljo, iztepa prah, urejuje in prileplja na posamezne mape vsebinske sezname. Zvečer pa je prejela pismo, bila je sicer le razglednica v ovojnici. Na njeni sprednji strani je prav lepo s peresom začrtana pogrnjena miza, v sredini je vaza s šopkom krizantem, poleg katere leži pismo. Na drugi strani pa stoje te-le besede:

»Ljuba Rožamarija! Kako de človeku, če je iznenada ostal sam? Tvoj Harro.«

O, Harro! Oče je torej imel vendarle prav, ko se je skrbel, kako bo njen soprog smatral ta pobeg. Rožamariji se poraja spoznanje, da bi njen stari Harro, ki je bil do nje vedno vljuden in ljubezniv, mogel imeti tudi svojo senčno stran. Ali jo je hotel obenem ozdraviti njene ošabnosti in njenega pretiranega princesnega ponašanja? Zdaj lahko Rožamarija pokaže svoj značaj! Kar začuti pogled tete Helene, ko ji je predavala: »Zakon je neprestana borba, naj si je še tako srečen. In ne smemo se že izpočetka v naprej podati. S preveliko popustljivostjo može le pokvarimo. Naj so ti sicer še tako novodobni, bi najrajši seveda imeli kako Grizeldo. Toda povej mi, ali ni ta sicer bajna ženska — jaz ne verujem, da je sploh kdaj živela — s svojo odjenljivostjo svojega moža preobrazila v krutega trinoga? Ona ga je pokvarila in pripravila sebe ob vse življenjske dobrine«.

Rožamariji se vzbuja spomin na te besede in na vse dobre nauke, katere ji je dala teta Helena. Malce pa le diši po Grizeldi to čiščenje! Mlada gospa v Thorsteinu je ta večer zelo zamišljena...

Drugo jutro se poda v atelje ter motri učinek svojega dela. Še nekaj neurejenih map leži tam. Vse drugo je prav čedno in z Lizino pomočjo tudi praktično urejeno. Ogromno delo! Sama sebi mora izreči priznanje. In ta brezupno zasužnjena žena se z globokim vzdihljajem loti še ostalega dela. Priganja jo bojazen. Za nobeno ceno ne bi želela, da bi jo presenetil pri delu. Že bije odrešilna ura! Zadnja mapa je urejena.

Rožamarija se poda iz kopalnice naravnost v spalnico, kjer ji Liza umije glavo in odeta v večerno haljo večerja kar tam. Nocoj ni prinesla pošta ničesar in jutri je nedelja.

Ponoči pa je Rožamarija slišala neki šum, toda spala je tako globoko in mirno po dovršenem delu, da je bila do jutra na to že pozabila.

XXXI. Glasbeno slavje.

Grizeldina doba Rožamarije je končana. Da to proslavi, si je zaželela lepšega oblačila. Odločila se je za vijolčastožametno obleko s starimi srebrnimi čipkami. V njej je sicer nihče ne bo videl, vendar se bo okrepila njena malce zagrenjena samozavest. V tej obleki bo nepobitno zopet princesa! Grizelda je bila tudi dekla, preden je postala grofica. — Lasje Rožamarije so nežni kot puh in se ovijajo njene glave liki gloriola. Kako odlično prikladna je ta toplovijolčasta obleka! Brž še poišče veliko srebrno ogrlico, ob kateri visi svetel ametist, ter si jo dene okoli vratu.

Hipoma potrka nekdo na vrata. Njena ličeca obšine rdečica! O ti značajna Rožamarija! Rahlo trkanje in že si na vse pozabila! — Hotela si se pokazati hladno, nameravala si izraziti svojo začudenost... Toda vse te namere so se potopile v radosti, da se je vrnil on. Že je pri vratih, že zdrsne v njegovo naročje!

»Roža, moja Roža! Mi ne boš nikdar več pobegnila?«

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Viktor Cenčič